

2. Estrýdsenowie

SWEN II ESTRÝDSEN	36
HARALD III HÉN	44
KNUT II ŚWIĘTY	46
OLAF I GŁÓD	50
ERYK I ZAWSZE DOBRY	52
NIELS STARY	57
ERYK II PAMIĘTNY	60
ERYK III JAGNIĘ	62
SWEN III GRATHE	65
KNUT III	68
WALDEMAR I WIELKI	71
KNUT IV	75
WALDEMAR II ZWYCIĘZCA	77
ERYK IV DENAR OD PŁUGA	82
ABEL	86
KRZYSZTOF I	92
ERYK V KLIPPING	95
ERYK VI MENVED	99
KRZYSZTOF II	102
WALDEMAR III SZLEZWICKI	106
WALDEMAR IV ATTERDAG	109
OLAF II	112

Swen II Estrydsen

PANUJE W LATACH
1047–1074

Ojciec: ULF THORGILSSON

Inne wersje jego imienia to WULF i WULFSIGE; jego ojcem był Thorgils Sprakling (Sprakaleg), domniemany syn króla szwedzkiego Styrbjörna (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.), oraz księżniczki duńskiej Thyry, córki Haralda I Sinozębego), alternatywnie syn nieznanego bliżej Urso. W 1017 został przez Knuta Wielkiego ustanowiony jarlem (earlem) w Anglii, a ok. 1026 król wyznaczył go regentem Danii. Niebawem jednak Ulf sprzymierzył się z Olafem II z Norwegii oraz Anundem Jakubem ze Szwecji i próbował z ich pomocą pozbawić szwagra duńskiego tronu. Został zamordowany przez jednego z huskarłów króla Knuta w 1026, zapewne w dzień Bożego Narodzenia, w kościele św. Trójcy (od 1924 katedrze) w Roskilde i tam zapewne został pochowany.

Ok. 1015–18 pojął za żonę księżniczkę duńską ASTRYDĘ.

Matka: ASTRYDA (MAŁGORZATA) SVENSDATTER

Była ona córką króla Swena I Widłobrodego i jego żony Sygrydy Storrådy (KRÓLOWIE DANII, CZĘŚĆ 1.); inna wersja jej imienia to ESTRYDA, ASTRID lub też ESTRID; imię MAŁGORZATY przyjęła na chrzcie, na krótko przed zaślubinami lub zaręczynami (ok. 1017) z KSIĘCIEM NORMANDZKIM ROBERTEM I DIABŁEM, panującym od 1028 (ur. ok. 1008, zm. Nikaja, obecnie Iznik, Turcja 1, 2, 3 lub 22.07.1035). Był on potomkiem tzw. dynastii normańskiej, synem księcia Normandii Ryszarda II i jego pierwszej żony Judyty, córki Conana I Krzywego, księcia Bretanii; wkrótce po zaślubinach lub zrzekowinach Robert odprawił Astrydę. Ulfowi Thorgilssonowi, którego zaślubiła ok 1015–18, urodziła kilkoro dzieci (ukazano je niżej). Zmarła 9 maja nieznanego roku w Danii i spoczęła najprawdopodobniej w kościele św. Trójcy (dziś katedra) w Roskilde.

Rodzeństwo (1–3):

1 BJÖRN. W 1045 król Anglii Edward Wyznawca mianował go earlem we wschodniej Mercji – części władztwa odebranego wygnanemu earlowi Swenowi Godwinssonowi (bratu późniejszego króla Anglii Harolda II). Został zamordowany na pokładzie okrętu Godwinssona w 1049 opodal Dartmouth, a jego ciało pogrzebano w Dartmouth; później przeniesiono je do katedry w Winchesterze.

Być może ożenił się z nieznaną bliżej kobietą i miał z nią syna:

A ASMUND zwany KORSARZEM; wedle sagi *Morkinskinna* jego ojcem był Björn Ulfsen, natomiast islandzki kronikarz Snorri Sturlason, odnotowując jego śmierć nadmienia, że był on „synem siostry króla Swena [II Estrysdena]” (zob. poniżej). Zginął podczas bitwy lub też został zamordowany w 1063.

2 ASBJÖRN. Alternatywnie jego matką była nieznaną bliżej konkubina jarla Ulfa – najwcześniejsze wzmianki dotyczące Astrydy Svendsdatter odnotowują jedynie imiona dwóch jej synów: Swena (II Estrysdena) oraz Björna (Ulfsena). Był jarlem w Danii, a w 1069 dowodził wojskami, które z rozkazu Swena II najechały Anglię i zajęły York. Zmarł w 1086.

Ożenił się z nieznaną bliżej kobietą i miał z nią córkę:

A MAŁGORZATA, małżonka króla duńskiego HARALDA III (SZCZEGÓŁY: JEGO BIOGR., s. 45).

3 SIOSTRA. Snorri Sturlason wzmiankuje „syna siostry króla Swena [II Estrysdena]” imieniem Asmund – jest to jedyna przesłanka potwierdzająca istnienie owej córki jarla Ulfa. Zapewne jednak ów Asmund, zwany Korsarzem, nie był siostrzeńcem, a bratankiem Swena (zob. powyżej).

*

Urodził się zapewne ok. 1020. W 1042 król norweski Magnus Dobry mianował go jarlem. Po śmierci brata ciotecznego, króla Hardeknuta (1042), zgłosił pretensje do duńskiego tronu, został jednak pokonany przez wojska Magnusa, który sam zasiadł na tronie Danii. Po jego śmierci, w 1047 w Viborgu Swen został wybrany królem Danii, początkując tym samym ponad trzystuletnie rządy dynastii Estrysdenów w tym kraju. Zmarł 28 lub 29 kwietnia 1074 (względnie dopiero w 1076 lub w latach 1074–76) w Søderrup i został pochowany w kościele św. Trójcy (obecnej katedrze) w Roskilde – nekropolii duńskich monarchów.

Małżonki Swena II:

1. Poślubiona zapewne w 1052:

GUNHILDA SVENSDATTER

Była córką Swena Haakonssona, jarla norweskiego (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.), i jego żony Holmfrydy, córki Eryka Zwycięskiego, króla Szwecji, wdową po Anundzie Jakubie, królu Szwecji (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.). Urodziła się zapewne ok. 1000. Jej małżeństwo ze Swenem uległo rozwiązaniu zapewne w 1054. Zmarła w 1060 lub po tej dacie. Być może jest tożsama z Gythą, drugą żoną Swena II.

2. Poślubiona ok. 1054:

GYTHA (GYDA)

Adam Bremeński utożsamia ją z królową Gunhildą Svendsdatter, pierwszą żoną Swena, niektóre opracowania podają, że była córką króla szwedzkiego Anunda Jakuba i Gunhildy Svendsdotter, późniejszej małżonki Swena Estrysena - a więc pasierbicą własnego męża. W nowszej literaturze panuje jednak pogląd, że Anund Jakub i Gunhilda nie mieli dzieci, co czyni filiację Gythy kwestią otwartą. W 1055 została ona oddalona przez męża lub otruta przez jego nałożnicę (późniejszą żonę) Thorę.

3. Poślubiona zapewne po 1055:

THORA (THORA THORBERGSDATTER)

Wedle *Europäische Stammtafeln* jest ona identyczna z konkubiną króla Norwegii Haralda III, THORĄ THORBERGSDATTER, córką Thorberga Arnessona (Arnunga) z Giske i jego żony Ragnhildy Erlingsdatter, co wydaje się jednak mało prawdopodobne. Wedle Adama z Bremy na jej rozkaz otruto w 1055 poprzednią małżonkę królewską.

UWAGA: Adam z Bremy podaje, że żoną Swena II została w 1067 ELŻBIETA, wdowa po królu norweskim Haraldzie III Surowym (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.). Nie potwierdzają tego jednak inne znane źródła.

Potomstwo Swena II Estrysdena:

Syn z pierwszego małżeństwa:

- 1 SWEN. Z uwagi na skąpość źródeł oraz występujące w nich sprzeczności, kolejność narodzin synów Swena II Estrysdena nie jest właściwie możliwa do ustalenia. Islandzka *Knýtlinga Saga*, która wydaje się dość wiarygodnym źródłem, odnotowuje, że Swen był legalnym synem królewskim, natomiast Saxo Gramatyk czyni go jednym z bastardów Estrysdena i rodzonym bratem Eymunda. Mógł urodzić się ok. 1053 i umrzeć młodo. Cześć autorów utożsamia go z „synem króla Danii” zwanym SWENEM KRZYŻOWCEM, który poległ w 1097 pod Philomelum w Azji Mniejszej. Jeśli ta identyfikacja jest prawdziwa, zastanawia dlaczego ów książę nie wziął w 1074 udziału w walce o schedę po ojcu.

Jego narzeczoną została (rok nieznany):

? FLORYNA. Być może była córką Odonu I Czerwonego (Borela), księcia BURGUNDII z bocznej linii Kapetyngów, i jego żony Sybilli, córki Wilhelma I Wielkiego, hrabiego Burgundii (Franche-Comté). Zginęła wraz z mężem w 1097 pod Philomelum w zasadzce urządzonej przez Turków lub też zmarła później (w 1102?) w Palestynie jako żona nieznanego macedońskiego wielmoży.

Syn z trzeciego małżeństwa:

- 2 MAGNUS. Według Adama Bremeńskiego został wysłany przez ojca do Rzymu celem konsekracji na przyszłego władcę Danii. Zmarł w młodym wieku, jeszcze przed królem, lecz nie zachowały się żadne daty. Być może jest on identyczny z Knutem, jednym z bastardów Swena II (szczegóły niżej).

Dzieci pozamałżeńskie Swena II (1–20):

Z nieznanymi nałożnicami:

- 1 ? KNUT. W *Knýtlinga Saga* wymieniony jest na pierwszym miejscu wśród bastardów Swena II, lecz pomijają go wszystkie pozostałe źródła. Być może jest tożsamy z Magnusem, legalnym synem królewskim (zob. powyżej).
- 2 GORM. Saxo Gramatyk odnotowuje go na pierwszym miejscu wśród naturalnych synów królewskich, dodając, że był rodzonym bratem

przyszłego Haralda III, pomija go natomiast *Knýtlinga Saga* (chyba, że jest on identyczny ze wzmiankowanym tam Guttormem, innym bastarodem Swena II). Zmarł zapewne przed wyprawą Swena II na Anglię, która miała miejsce w 1069.

3 HARALD III HÉN | s. 44

4 SYGRYDA. Jej mężem został GOTSZALK, KSIĄŻĘ OBODRYTÓW (WENDÓW) od ok. 1045 (ur. ok. 1000, zamordowany 7.06.1066), syn księcia Przybygniewa Uto z dynastii Nakonidów. Gotszalk był już chyba przedtem żonaty, a w każdym razie w 1066 posiadał on dorosłego syna imieniem Budiwoj (Buthu); z Sygrydą dochował się syna lub dwojga dzieci. Data śmierci Sygrydy nie jest znana; zapewne jednak przeżyła męża.

5 KNUT II ŚWIĘTY | s. 46

6 OLAF I GŁÓD | s. 50

7 ING(E)RYDA, małżonka OLAFI III SPOKOJNEGO (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.).

8 ERYK I ZAWSZE DOBRY | s. 52

9 SWEN. *Knýtlinga Saga* wymienia go na piątym miejscu wśród synów Swena Estrysena, co jednak wydaje się mało prawdopodobne, gdyż po śmierci Eryka I w 1103 zgłosił pretensje do tronu jako „następny najstarszy brat” zmarłego. Saxo Gramatyk umieszcza go z kolei na trzecim miejscu wśród synów Swena II i dodaje, że był on rodzonym bratem Eymunda, lecz wzmianka ta może odnosić również się do legalnego syna królewskiego (s. 40). Jako pretendent zwołał w 1104 do Viborgu ting, który miał uznać go za prawowitego króla Danii, zmarł jednak w drodze na owo zgromadzenie.

Z nieznaną małżonką dochował się syna:

A HENRYK. Wrodzonemu kalectwu zawdzięczał przydomek Kulawego oraz odsunięcie od sukcesji. W 1131 uczestniczył w morderstwie dokonanym na księciu Knucie Lavardzie, synu Eryka I. Poległ 4 czerwca 1134 w toku bitwy pod Fotevik, walcząc u boku króla duńskiego Nielsa Starego przeciwko przyrodniemu bratu Knuta Lavarda – przyszlemu królowi Erykowi II Pamiętnemu. Miejsce jego pochówku nie jest znane.

Żoną Henryka Svendsena została zapewne ok. 1120–25:

INGRYDA RAGNVALDSDATTER, córka księcia szwedzkiego Ragnwalda, syna Inge I Starszego (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.), po śmierci Henryka Svendsena poślubioną przez króla norweskiego HARALDA IV GILLE (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.), w którego

biogramie ukazano jej losy. W 1130 porzuciła ona Henryka, lecz wkrótce została do niego siłą doprowadzona.

Synowie Henryka Svendsena (I–V):

- I MAGNUS HENRIKSSON | KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2.
 - II RAGNWALD. Jarl w Östergötlandzie od ok. 1156. Poległ u boku brata, króla Szwecji, w 1161 pod Örebro i spoczął wraz z nim w opactwie cysterskim Vreta pod Linköping.
 - III KNUT. Książę Jutlandii (Jyllandii) od 1157. Zmarł 12 marca 1162 i został pochowany w opactwie cysterskim w Løgum.
 - IV BURIS. Książę Szlezewiku (Sønderjyllandia) od 1162. Zapewne w 1166 jego żoną została nieznana z imienia córka Hermana II, hrabiego WINZENBURGA i margrabiego Miśni, oraz byłej królowej duńskiej Lutgardy (BIOGR. ERYKA III JAGNIĘ); urodziła się w 1150 i wkrótce po zaślubinach została odesłana do ojca w niejasnych okolicznościach, z odciętym nosem. Z Burisem dzieci najpewniej nie miała, w każdym razie milczą o nich znane źródła. W 1167 z rozkazu króla Waldemara I Buris został aresztowany pod zarzutem zdrady stanu, po czym oślepiony i wykastrowany, a następnie zgładzony.
 - V ? JAN. Jarl w Östergötlandzie od ok. 1156. Zmarł przed 1161 i został pochowany w opactwie cysterskim Vreta.
- 10 ULF (UBBE). Saxo Gramatyk umieszcza go na piątym miejscu wśród synów Swena II i czyni rodzonym bratem króla Olafa I. Z kolei zaś *Knýtlinga Saga* odnotowuje Ulfa na czternastym miejscu, co jednak jest mało prawdopodobne, jako że podczas bezkrólewia po śmierci Eryka I w 1104 ting zaproponował mu koronę, określając następnym w kolejności starszeństwa po Swenie Svendsenie (s. 40); Ulf odrzucił tron. Zmarł w nieznanym czasie po tych wydarzeniach.
 - 11 EYMUND (ØMUND). Czwartym wedle Saxo Gramatyka a dwunastym na liście synów królewskich w *Knýtlinga Saga*. Gramatyk dodaje, że był rodzonym bratem Swena Svendsena (s. 40).
 - 12 THORGILS. Wzmiankowany przez *Knýtlinga Saga* jako siódmy syn Swena II Estrysena, natomiast pominięty przez pozostałe źródła. Według O.S. Brennera wyemigrował do „Garderike” (na Ruś). Nie zachowały się żadne daty z jego życia.
 - 13 SIGURD. Wzmiankowany przez *Knýtlinga Saga* na ósmym miejscu wśród synów Swena II, pominięty przez inne źródła. Poległ w walkach z Obodrytami (Wendami), data nie jest jednak znana.

- 14 BENEDYKT (BENGT). Wzmiankowany przez *Knýtlinga Saga* na ósmym miejscu pośród synów Swena II, natomiast przez Saxo Gramatyka odnotowany jako dziewiąty w kolejności i rodzony brat Knuta II (z tej samej matki). Został zamordowany wraz z Knutem 10 lipca 1086 w kościele św. Albana (później św. Knuta) w Odense na wyspie Fionia; zwłoki obu braci złożono we wspomnianej świątyni, a w 1300 przeniesiono do nowej katedry św. Knuta w Odense.
- 15 BJÖRN. *Knýtlinga Saga* umiejscowia go na dziewiątym miejscu pośród synów królewskich, natomiast Saxo Gramatyk czyni dziesiątym z kolei synem Swena II. W 1069 brał udział w wyprawie Swena II na Anglię. Został zabity zapewne w (ok.) 1100.
- 16 GUTTORM. W *Knýtlinga Saga* odnotowany na jedenastym miejscu wśród synów Swena II. Być może identyczny z Gormem Svendsenem (zob. s. 40).
- 17 NIELS STARY | s. 57
- 18 RAGNHILDA. Jej mężem został SWEN ASKELSSON, jarł w Norwegii, syn Askela (Aslaka) Erlingssona z Sole i jego żony Sygrydy, córki Swena Haakonssona, regenta Norwegii (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.); miała syna Knuta Sveinssona z Sole (zm. po 1100).
- 19 HELENA (GUNHILDA). Wzmiankowana na tzw. Krzyżu Gunhildy; nie są znane żadne daty z jej życia.
- 20 KAROL. Pominięty w *Knýtlinga Saga*, o jego istnieniu mówi nadanie króla Nielsa dla jednego z kościołów, datowane na ok. 1107, któremu świadczy m.in. „Karolus frater Regis...”. Nic więcej o nim nie wiadomo, trzeba zatem przyjąć, że zmarł po przytoczonej dacie.

Harald III Hén

PANUJE W LATACH
1074–1080

Ojciec: SWEN II ESTRYDSEN | s. 36

Matka: NIEZNANA NAŁOŻNICA

Rodzeństwo: BIOGR. SWENA II

*

W *Knýtlinga Saga*, a także w *Gesta Danorum* Saxo Gramatyka umieszczony jest na drugim miejscu wśród bastardów Swena II, ponadto Saxo odnotowuje, że jego rodzonym bratem był Gorm Svendsen (zob. s. 40). Przydomek HÉN (HEIN lub HEJN), nadany Haraldowi przez nie lubiącego go Gramatyka, znaczy dosłownie „ostry [cienki = słaby] kamień”. W 1069 przewodniczył zorganizowanej przez ojca zbrojnej wyprawie na Anglię. Po śmierci króla Swena II (1074 lub 1074–76), pomimo prób przejęcia władzy przez Knuta Svendsena (Knut II Święty), został obwołany królem Danii. Zmarł 17 kwietnia 1080 i został pochowany w opactwie Dalby nieopodal Lund.

Małżonka Harald III:

MAŁGORZATA ASBJÖRNSDATTER

Była ona córką jarla Asbjörna, bratanka Swena II Estrysena (zob. s. 38). Nie zachowały się żadne daty, nie wiadomo także, czy ze związku tego przyszły na świat dzieci; jeśli tak było musiały chyba umrzeć wcześniej.

Knut II Święty

PANUJE W LATACH
1080–1086

Ojciec: SWEN II ESTRYDSEN | s. 36

Matka: NIEZNANA NAŁOŻNICA

Rodzeństwo: BIOGR. SWENA II

*

Urodził się zapewne ok. 1040 (najpóźniej w 1054); przydomek króla nawiązuje do jego męczeńskiej śmierci i późniejszej kanonizacji. *Knýtlinga Saga* umiejscawia go na trzecim miejscu wśród naturalnych synów Swena II, natomiast Saxo Gramatyk czyni go dziewiątym w kolejności starszeństwa i rodzonym bratem (z tej samej matki) Eryka I. Uczestniczył w angielskiej wyprawie ojca, prowadzonej przez starszego brata Haralda. W 1074 został jarlem Zelandii. Po śmierci Swena II (1074 lub 1074–76) próbował przejąć władzę w Danii, został jednak pokonany przez Haralda III i wygnany z kraju. Powrócił po śmierci brata i w 1080 zasiadł na tronie. Zginął zamordowany 10 lipca 1086 w kościele św. Albana w Odense (wyspa Fionia); los króla podzielił jego brat Benedykt. Zwłoki braci złożono w kościele pw. św. Albana (później św. Knuta) w Odense, a w 1300 – po pożarze świątyni – prochy przeniesiono do nowopobudowanej katedry św. Knuta. Ze względu na okoliczności śmierci począł wkrótce być czczony jako święty i męczennik. W 1101, na prośbę Eryka I, papież Paschalis II wyznosił go na ołtarze i oficjalnie uznał jego kult.

Małżonka Knuta II:

Poślubiona zapewne ok. 1080–82:

ADELA FLANDRYJSKA

Była córką Roberta I Fryzjczyka, hrabiego Flandrii i Holandii, i jego żony Gertrudy, córki Bernarda II, księcia saskiego. Urodziła się ok. 1065. Po śmierci Knuta powróciła do rodzinnej Flandrii,

zabierając z sobą ich jedyne go syna. W 1090 wyszła za mąż za ROGERA I BORSE (SAKIEWKĘ), księcia Apulli, Kalabrii i Sycylii od 1085 (ur. ok. 1060–61, zm. 22.02.1111), syna Roberta Guiscarda (Łasicy), księcia Apulli, Kalabrii i Sycylii, potomka normańskiej dynastii z Hauteville, i jego drugiej żony Sichelgaity, córki Guaimara IV, księcia Salerno; urodziła mu troje dzieci. Po śmierci Rogera objęła regencję w Apulii w imieniu ich małoletniego syna. Zmarła w kwietniu 1115.

Dzieci Knuta II i Adeli (1–3):

- 1 KAROL DOBRY. Urodził się ok. 1084. Po śmierci ojca w 1086 matka wywozła go dla bezpieczeństwa do Flandrii. Wychowywał się na dworze dziada, Roberta I Fryzjczyka, a później wuja, Roberta II Jerozolimskiego. W 1118 syn Roberta II, Baldwin VII Hapkin, wyznaczył go swoim następcą i po jego bezdzietnej śmierci w lipcu 1119 Karol objął we władanie hrabstwo Flandrii. Został zamordowany 2 marca 1127 podczas mszy w kościele św. Donata (później Zbawiciela) w Brugii, gdzie złożono następnie jego ciało. Wkrótce po tych wydarzeniach zaczął być powszechnie czczony jako święty oraz męczennik; w 1884 papież Leon XIII dokonał jego beatyfikacji.

Żoną Karola została przed lipcem 1119:

MAŁGORZATA DE CLERMONT, córka Rajnolda II, hrabiego Clermont-en-Beauvaisis, i jego pierwszej żony Adeli, hrabiny Vermandois, Valois i Crépy, córki hrabiego Heriberta IV. Urodziła się ok. 1105. Po śmierci Karola, z którym nie miała dzieci, ok. 1128 poślubiła HUGONA III, hrabiego Saint-Pol od 1122 (zm. 1145 lub później), syna Hugona II, hrabiego Saint-Pol, i jego żony Helisendy, córki Enguerranda II, hrabiego Montreuil. Hugo był uprzednio żonaty i miał kilkoro dzieci; z Małgorzatą dochował się kilku dalszych. Jej kolejnym mężem został BALDWIN D'ENCRE. Data śmierci Małgorzaty nie jest znana.

- 2 CECYLIA. Urodziła się ok. 1085–86 jako jedna z bliźniaczek. Jej mężem został ERYK, JARL WYSPY FALSTER, wzmiankowany jako „prefekt Gotów” (zm. po 1.09.1145), z którym dochowała się synów (za *Gesta Danorum*), Knuta i Karola, których losy nie są znane. Zmarła po styczniu 1131.

- 3 INGEGERDA (INGRYDA). Urodziła się ok. 1085–86 jako jedna z bliźniaczek. Poślubiła FOLKE TŁUSTEGO, JARLA W SZWECJI, być może syna Ingewalda. Według Adama z Bremy ów Folke był tożsamy z Fulkiem, synem Raula de Beaumont i jego żony Agaty de Vendôme. Z Ingegerdą miał kilku synów; najmłodszy Benedykt (Bengt) Snivel to ojciec jarla Birgera Magnussona, regenta Szwecji i protoplasty dynastii Folkungów (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 3.). Data śmierci Ingegerdy nie jest znana.

Olaf I Głód

PANUJE W LATACH
1086–1095

Ojciec: SWEN II ESTRYDSEN | s. 36

Matka: NIEZNANA NAŁOŻNICA

Rodzeństwo: BIOGR. SWENA II

*

W *Knýtlinga Saga* zajmuje on czwarte miejsce w kolejności starszeństwa synów Swena II, natomiast kronikarz Saxo Gramatyk umieszcza go na szóstym miejscu, nadmieniając przy tym, że był rodzonym bratem Ulfa Svendsena (zob. s. 42). Przydomek Olafa nawiązuje do nieurodzaju i wywołanej nim katastrofalnej fali głodu w Danii, która naznaczyła lata jego panowania. Ok. 1080 Knut II mianował go jarlem Szlezwiku (Sønderjyllandii), jednak wkrótce bracia poróżnili się i w 1085–86 król nakazał aresztować Olafa i osadzić go pod strażą we Flandrii. Uwolniony przez morderców Knuta za sumę 10 tysięcy marek srebra, w 1086 powrócił do Danii, gdzie został osadzony na tronie. Zmarł 18 sierpnia 1095 w tajemniczych okolicznościach. Być może, jak pisze Saxo, „oddął swoje życie [w ofierze] za życie rodaków”, co miało odwrócić klęskę głodu. Miejsce pochówku króla nie jest znane.

Małżonka Olafa I:

Poślubiona ok. 1070:

INGEGERDA HARALDSDATTER

Była córką Haralda III Surowego (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.). Urodziła się zapewne ok. 1046. Po śmierci Olafa I wyszła za mąż za FILIPA HALSTENSSONA (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.); oba te mariaże pozostały bezpotomne. Data śmierci królowej duńskiej, a następnie szwedzkiej, nie jest znana.

Eryk I
Zawsze Dobry

PANUJE W LATACH
1095–1103

Ojciec: SWEN II ESTRYDSEN | s. 36

Matka: NIEZNANA NAŁOŻNICA

Rodzeństwo: BIOGR. SWENA II

*

Przydomkiem EJEGOD obdarzył króla Saxo Gramatyk. *Knýtlinga Saga* umieszcza go na szóstym miejscu w kolejności starszeństwa synów Swena II, zaś *Gesta Danorum* Gramatyka czyni go dziesiątym synem Swena i rodzonym bratem Knuta II. Urodził się w Slangerup (wyspa Zelandia), zapewne ok. 1060. Ok. 1080 Knut II mianował go jarlem w Sjælond. Po przejęciu władzy przez Olafa I zbiegł do Szwecji, lecz po śmierci brata (1095) powrócił do kraju i został wybrany królem. Celem odbycia pokuty za zabicie czterech wojowników, w 1102 podjął pielgrzymkę do Ziemi Świętej, wyznaczając na ten czas regentem swojego bastarda Haralda Kseję. Zmarł w drodze latem (zapewne 10 lipca) 1103 w Pafos na Cyprze, gdzie także spoczął.

Małżonka Eryka I:

Poślubiona przed 1086:

BODIL (BOTYLDA) THRUGOTSDATTER

Była ona córką Thrugota Ulfsena zwanego Fagrskinna, syna księżniczki norweskiej Botyldy, córki Olafa II Świętego (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.), i jego żony Thorgunny, córki Vagna Ågesena. Pierwszym jej mężem był nieznany bliżej BJÖRN. Zmarła towarzysząc Erykowi w pielgrzymce do Ziemi Świętej – stało się to zapewne wczesnym latem 1103 na Górze Oliwnej w Jerozolimie. Ciało królowej spoczęło w kościele św. Marii w Dolinie Jozafata.

Syn małżeński Eryka I:

- 1 KNUT zwany LAVARDEM, co wskazywało na jego status potencjalnego sukcesora tronu, urodził się 12 marca lub 12 kwietnia ok. 1096 w Roskilde. W 1115 jego stryj, król Niels, mianował go księciem Szlezewiku (Sønderjyllandii). W 1128 lub 1129 Knut poprowadził zbrojną ekspedycję przeciw Henrykowi, księciu (królowi) Obodrytów, i po jego pokonaniu, przy aprobacie cesarza Lotara II, przyjął tytuł króla Obodrytów. Został zamordowany za sprawą Nielsa przez kuzynów, Henryka Svendsena (s. 41) i Magnusa Nielsena (Magnus Silny, król Szwecji) oraz szwagra, jarla Haakona Sunnivassona (ojca przyszłego Eryka III), 7 stycznia 1131 w lesie Haraldsted koło Ringsted; spoczął w Ringsted na wyspie Zelandii. Dzięki staraniom Waldemara I w 1169 papież Aleksander III przeprowadził kanonizację Lavarda. Podczas koronacji Knuta IV w czerwcu 1170 relikwie jego dziada złożono w kościele NMP w Ringsted.

Żona Knuta Lavarda, poślubiona między 1115 a marcem 1117:

INGEBORGA MŚCISŁAWÓWNA, córka Mścisława I Haralda Władymirowicza, wielkiego księcia kijowskiego z dynastii Rurykowiczów, i jego pierwszej żony Krystyny, córki Inge I Starszego, króla Szwecji (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.). Urodziła się zapewne w latach 1097–1102, a zmarła po styczniu 1131.

Potomstwo Knuta Lavarda (A–E):

- A MAŁGORZATA. Snorri Sturlasson wymienia „króla duńskiego Waldemara [I] oraz córki Małgorzatę, Krystynę i Katarzynę” jako dzieci Knuta Lavarda, co poświadcza donacja króla Eryka III dla jednego z klasztorów. Małgorzata urodziła się zapewne ok. 1118, a jej mężem był STIG TOKESEN ZE SKANII ZWANY BIAŁĄ SKÓRĄ (HVIDE LUB HVITALEDER), z którym miała córkę KRYSYNE, żonę KAROLA I SVERKERSSONA (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2.). Data jej śmierci nie jest znana.
- B KRYSYNA, małżonka MAGNUSA IV ŚLEPEGO (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.).
- C KATARZYNA. Wzmiankowana przez Snorri Sturlassona jako córka Knuta Lavarda, co potwierdza wspomniany powyżej przywilej Eryka III. Ok. 1159 wydano ją za PRZYBYSŁAWA

(PRZYSŁAWA), PANA LOLLANDII (LAALANDII) (zm. 30.12.1178), syna Niklota, księcia obodryckiego z dynastii Niklotów. Urodziła dwóch synów; jej dalsze losy nie są znane.

D BOTYLDA. O jej istnieniu świadczy pośrednio przywilej Eryka III, za to milczy na jej temat Snorri Sturlasson, co może oznaczać, że umarła w dzieciństwie.

E WALDEMAR I WIELKI | s. 71

Pozamałżeńskie dzieci Eryka I (1–3):

Z nieznaną nałożnicą (nałożnicami):

1 HARALD. Urodził się zapewne ok. 1080. Wyruszając w 1102/03 na pielgrzymkę do Ziemi Świętej, Eryk I wyznaczył go regentem, jednak lud, przerażony bezwzględnością i okrucieństwem Haralda (dzięki którym zyskał przydomek KESJA – WŁÓCZNIĄ), na wieść o śmierci króla w 1104 powołał na tron Nielsa Svendsena, najmłodszego syna Swena II. Ostatecznie Harald przeszedł na stronę stryja i brał u jego boku udział w bitwie pod Fotevik (4.06.1134). Po klęsce wojsk królewskich został pojmany przez swojego brata Eryka, następcę Nielsa na duńskim tronie, i na jego rozkaz stracony wraz z ośmioma synami – miało to miejsce w 1135 w Skibet opodal Vejle na Jutlandii. Ciało po-
grzebano na miejscu.

Żoną Haralda Kesji została (rok zawarcia małżeństwa nieznany):

RAGNHILDA MAGNUSDATTER, pozamałżeńska córka Magnusa III Bosego (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.). Nie są znane żadne daty.

Potomstwo Haralda Kesji:

Dzieci małżeńskie (A–F):

A ERYK. Diakon, utonął w 1134 (w zatoce Schlei?).

B BJÖRN ŻELAZNOBOKI (JERNSIDE). Utonął w 1134 w zatoce Schlei.

Żona Björna Haraldsena:

KATARZYNA INGESDATTER, córka króla Inge I Starszego (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.); jej siostra Małgorzata została królową Danii poślubiając Nielsa Starego. Nie są znane żadne daty.

Córka Björna Haraldsena:

I KRYSZYNA, żona ERYKA ŚWIĘTEGO (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2.).

C MAGNUS. Poległ pod Fotevik 4 czerwca 1134.

D OLAF. Poległ pod Tjuteå ok. 1143.

Syn Olafa Haraldsena:

I ? HARALD zwany CIENKIM (SKRÆNK), król Skanii od 1182.

E KNUT. Został stracony z rozkazu króla Eryka II wraz z ojcem oraz siedmioma braćmi w 1135 w Skibet opodal Vejle na Jutlandii.

F HARALD, stracony w 1135 w Skibet.

Dzieci pozamałżeńskie (A–F):

Z nieznanymi nałożnicami:

A SIVARD. stracony w 1135 w Skibet.

B ERYK, stracony w 1135 w Skibet.

C SWEN, stracony w 1135 w Skibet.

D NIELS, stracony w 1135 w Skibet.

E BENEDYKT, stracony w 1135 w Skibet.

F MISTIVINT, stracony w 1135 w Skibet.

2 RAGNHILDA, matka ERYKA III JAGNIĘ | s. 62

3 BENEDYKT (BENGT). Wzmiankowany przez *Kronikę z Roskilde* jako pozamałżeński syn króla Eryka I. Zmarł 1 maja nieznanego roku.

4 ERYK II PAMIĘTNY | s. 60

Niels Stary

PANUJE W LATACH
1104–1134

Ojciec: SWEN II ESTRYDSEN | s. 36

Matka: NIEZNANA NAŁOŻNICA

Rodzeństwo: BIOGR. SWENA II

*

W *Knýtlinga Saga* zajmuje trzynaste miejsce w kolejności starszeństwa synów Swena II, natomiast *Gesta Danorum* Gramatyka wymienia go jako siódmego z kolei; urodził się przypuszczalnie ok. 1064. Jego imię jest duńską wersją imienia MIKOŁAJ; przydomek króla wiąże się niewątpliwie z jego długim panowaniem i zaawansowanym wiekiem. Po niespodziewanej śmierci Eryka I w Ziemi Świętej (1103), wobec niepopularności jego syna Haralda Kesji, w 1104 został obwołany królem Danii. 4 czerwca 1134 pod Fotevik w Skanii jego armia uległa wojskom Eryka Eriksena, bastarda Eryka I. Obalony Niels zbiegł do Szlezwiku, miasta należącego do zamordowanego z jego poduszczenia księcia Knuta Lavarda (BIOGR. ERYKA I, s. 54); 25 czerwca 1134 został tam zabity przez jego stronników. Ciało króla pochowano w katedrze pw. św. Piotra w Szlezwiku.

Małżonki króla Nielsa:

1. Poślubiona ok. 1105:

MAŁGORZATA INGESDATTER

Zwana FREDKULLĄ („niosącą pokój dziewicą”), była ona córką Inge I Starszego (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.). Urodziła się zapewne ok. 1085–90. Jej pierwszym mężem był od 1101 MAGNUS III BOSY (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.), z którym nie miała dzieci. Zmarła 4 listopada ok. 1130 i spoczęła w katedrze (dawny kościół pw. św. Trójcy) w Roskilde.

2. Poślubiona ok. 1130:

ULFHILDA (HAAKONSDATTER)

Była ona zapewne córką Haakona Finssona i jego nieznaney żony, wdową po INGE II MŁODSZYM (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.). Po śmierci Nielsa, z którym nie miała dzieci, wyszła za SWERKERA I STARSZEGO (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2.). Zmarła przed 1143.

Synowie Nielsa z pierwszego małżeństwa (1–2):

- 1 MAGNUS SILNY | KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.
- 2 INGE. Saxo Gramatyk donosi, że został zrzucony przez narowistego konia i stratowany. Zdarzenie to datuje się na ok. 1121.

Pozamałżeńska córka Nielsa:

- 1 INGERDA. Jej istnienie oraz małżeństwo poświadcza przywilej Nielsa dla kościoła św. Kanuta w Odense, wystawiony w 1117. Poślubiła ULFA (UBBE) ESBERNSENA, JARLA LOLLANDII, którego zamordowano w 1133.

Eryk II Pamiętny

PANUJE W LATACH
1134–1137

Ojciec: ERYK I | s. 52

Matka: NIEZNANA NAŁOŻNICA

Rodzeństwo: BIOGR. ERYKA I

*

Urodził się zapewne ok. 1090. Przydomek króla (duń. EMUNE) nawiązywał do jego mściwości i okrucieństwa. Pozbawiony władztwa przez przyrodniego brata Haralda (s. 55), rewanzował się najazdami na jego ziemie. Wskutek interwencji Knuta Lavarda (s. 54), między synami Eryka I zawarto pokój i Eryk otrzymał godność jarla Lollandii. Poróżniony z królem Nielsem, po zabójstwie Lavarda w 1131 zbiegł do Norwegii. 4 czerwca 1134 pod Fotevik pokonał Nielsa i jeszcze w tym samym roku został obwołany królem. Na zjeździe w Magdeburgu w 1135 złożył hołd lenny cesarzowi Lotarowi. Został zamordowany 18 września 1137 podczas tingu koło Ribe na Jutlandii i spoczął w tamtejszej katedrze.

Małżonka Eryka II:

Poślubiona w 1131 lub 1132:

MALMFRYDA MŚCISŁAWOWNA

Była ona córką Mścisława I Haralda Władymirowicza, wielkiego księcia kijowskiego z dynastii Rurykowiczów, i jego pierwszej żony Krystyny, córki Inge I Starszego (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.). Urodziła się w latach 1095–1102 i między latem 1111 a 1115 poślubiła SIGURDA I KRZYŻOWCA (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.); w 1126–27 lub 1128 oddalił on Malmfrydę. Eryk został jej drugim mężem, dzieci nie mieli. Zmarła po 6 stycznia 1135.

Pozamałżeński syn Eryka II:

Z nieznaną nałożnicą:

SWEN III GRATHE | s. 65

Eryk III Jagnię

PANUJE W LATACH
1137–1146

Ojciec: HAAKON SUNNIVASSON

Był on jarlem w północnej Jutlandii; jego ojciec nie jest znany, natomiast matką była Sunniva, córka jarla norweskiego Haakona Ivarssona oraz Ragnhildy, pozamałżeńskiej córki króla Magnusa Dobrego (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.). W nieznanym roku poślubił siostrę króla Eryka II, która urodziła mu jedyne syna, przyszłego Eryka III. W 1131 brał udział w zabójstwie księcia Knuta Lavarda, przyrodniego brata swojej żony. Zmarł w bliżej nieznanym czasie po tym zdarzeniu.

Matka: RAGNHILDA ERIKSDATTER

Należała do licznego grona pozamałżeńskich dzieci króla Eryka I, źródła nie przekazały żadnych dat z jej życia.

*

Urodzony ok. 1100–05 lub ok. 1120 jako jedyne dziecko Ragnhildy i Haakona, przydomek swój zawdzięczał łagodnemu usposobieniu; zwano go także MĄDRYM. Poparł Eryka II w trakcie jego walki o duński tron w 1134, a po zamordowaniu wuja w 1137 został obwołany jego sukcesorem. Latem 1146, złożony ciężką chorobą, zrzekł się korony i przywdział habit mnicha w Odense (wyspa Fionia), gdzie zmarł 27 sierpnia tegoż roku. Został pochowany w kościele św. Knuta (od 1300 katedrze) w Odense; grób króla nie przetrwał do czasów obecnych.

Małżonka Eryka III:

Poślubiona w 1142 lub 1144:

LUTGARDA ZE STADE

Była córką Rudolfa I, hrabiego Stade i margrabiego Marchii Północnej z rodu Udonidów, i jego żony Rychildy, córki Hermana I, hrabiego Sponheim, burgrabiego i wójta Magdeburga. Urodziła

się ok. 1110. Pierwszym jej mężem był (zapewne od ok. 1130) FRYDERYK, PALATYN SOMMERSCHENBURGA od 1121 (zm. 19.05.1162), syn Fryderyka z Sommerschenburga, palatyna saskiego, i jego żony Adelajdy, córki Henryka, hrabiego Laufen, z którym miała dwoje znanych źródłom dzieci. Małżeństwo Lutgardy i Eryka III zakończyło się rozwodem (nie mieli dzieci), po czym powróciła ona do rodzinnych Niemiec. W 1147 lub 1148 wyszła za HERMANA II (ur. ok. 1100), HRABIEGO WINZENBURGA od 1122, MARGRABIEGO MIŚNI od 1123 oraz LANDGRAFA TURYNII od 1124, syna Hermana I, hrabiego Winzenburga i margrabiego saskiego, oraz jego drugiej żony Jadwigi. Dochowali się trzech córek; jedną z nich – nie znamy jej imienia – poślubił Buris Henriksen, prawnuka Swena II Estrydsena (szczegóły zob. s. 42). Lutgarda podzieliła los trzeciego męża i została wraz z nim zamordowana nocą z 29 na 30 stycznia 1152 w Winzenburgu.

Pozamałżeński syn Eryka III:

Z nieznaną nałożnicą:

- 1 MAGNUS. Jest on wzmiankowany jako syn Eryka III przez przywilej królewski z 1138. W 1178 został z rozkazu króla Waldemara I uwięziony w Søborg. Nic więcej o nim nie wiadomo, zapewne zmarł lub został zamordowany w więzieniu.

Swen III Grathe

PANUJE W LATACH

1146–1154, 1157

Ojciec: ERYK II PAMIĘTNY | s. 60

Matka: NIEZNANA NAŁOŻNICA

*

Data jego przyjścia na świat nie jest znana. Po abdykacji Eryka III w 1146 został wybrany królem Zelandii i Skanii, podczas gdy Knut III (KOLEJNY BIOGR.) objął panowanie nad Jutlandią. Zaistniała sytuacja spowodowała niebawem wybuch wojny domowej i w 1151 Knut został wygnany. Obaj rywale zwrócili się do władcy Niemiec z prośbą o rozstrzygnięcie sporu; 18 maja 1152 na sejmie Rzeszy w Merseburgu Fryderyk I Barbarossa oficjalnie uznał sukcesję Swena III, który został wówczas koronowany na króla, Knut musiał natomiast zrzec się pretensji do korony. Ten jednak zjednoczył niebawem siły z kuzynem Swena, księciem Waldemarem Knudsenem (przyszłym Waldemarem I Wielkim), i wspólnie doprowadzili do wygnania Swena (1154). W 1157 zdołał on powrócić do ojczyzny i spotkał się z konkurentami w Roskilde, gdzie ustalono nowy podział królestwa: on sam miał odtąd włączyć Skaanię, Knutowi III przypadła w udziale Zelandia, a Waldemarowi Jutlandia. Podczas uroczystości kończących zjazd, 9 sierpnia 1157 z rozkazu Swena przeprowadzono zamach stanu, w rezultacie którego Knut stracił życie, a ranny Waldemar musiał salwować się ucieczką (wydarzenia zyskały później miano krwawej uczty w Roskilde), a cała władza przypadła inicjatorowi zamachu. 23 października 1157 w puszczy Grathe nieopodal Viborga (skąd pochodził przydomek) Swen III poniósł klęskę walcząc z wojskami księcia Waldemara. Zginął podczas ucieczki z pola bitwy albo został wzięty do niewoli i stracony. Ciało pochowano w miejscu śmierci, a później przeniesiono do kaplicy św. Ketila w katedrze w Viborgu.

Małżonka Swena III:

Poślubiona ok. 1152:

ADELAJDA Z WETTINU

Była córką Konrada I Wielkiego, hrabiego Wettinu, margrabiego Miśni i Łużyc Dolnych, oraz jego żony Lutgardy, córki Adalberta, hrabiego Elchingen-Ravenstein. W 1153 została oddalona przez Swena i powróciła do Niemiec, gdzie z końcem 1157 wyszła za ALBRECHTA, hrabiego Ballenstedt (ur. ok. 1131–40, zm. 1171 lub po 6.12.1172), syna Albrechta I Niedźwiedzia, księcia saskiego i margrabiego brandenburskiego z dynastii askańskiej, oraz jego żony Zofii, córki Hermana I, hrabiego Winzenburga i margrabiego saskiego; miała z nim trzy córki. Zmarła po 6 grudnia 1172, może 23 października 1180.

Dzieci Swena III i Adelajdy (1–2):

- 1 SYN (ERYK?). Urodził się w 1153, a zmarł w 1157 lub wcześniej.
- 2 LUTGARDA. Urodziła się ok. 1151–53, a ok. 1180 wyszła za mąż za BERTOLDA II, HRABIEGO ANDECHSU od 1147, MARGRABIEGO ISTRII od 1173 (zm. 14.12.1188), syna Bertolda I, hrabiego Andechs, i jego pierwszej żony Zofii, córki Poppona II, margrabiego Istrii. Bertold II był uprzednio żonaty z nieznaną bliżej Jadwigą, i miał kilkoro dzieci; z Lutgardą dochował się syna i córki, lecz po pewnym czasie oddalił żonę pod zarzutem zdrady. Jej dalsze losy nie są znane.

Knut III

PANUJE W LATACH
1154–1157

Ojciec: MAGNUS SILNY | KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.

*

Urodził się ok. 1129. Po abdykacji Eryka III w 1146 został księciem Jutlandii i wysunął roszczenia do całego duńskiego królestwa, co doprowadziło do wojny ze Swenem III; w rezultacie w 1151 zbiegł do Niemiec. 18 maja 1152 na sejmie Rzeszy w Merseburgu król rzymsko-niemiecki Fryderyk I Barbarossa rozstrzygnął spór między kuzynami, przyznając koronę Danii Swenowi – Knut musiał zrezygnować z pretensji do tytułu królewskiego. Niebawem sprzymierzył się jednak z Waldemarem Knudsenem, wnukiem Eryka I, doprowadził do wygnania Swena III i w 1154 w Viborgu został obwołany królem. Latem 1157 trzech pretendenci do duńskiej korony spotkali się na zjeździe w Roskilde, gdzie uzgodniono nowy podział królestwa: Knutowi miała przypaść w udziale Zelandia, Swenowi Skania, a Waldemarowi Jutlandia. Postanowienia traktatu nigdy jednak nie weszły w życie, gdyż Knut został zamordowany z rozkazu Swena III 9 sierpnia 1157 podczas uczty kończącej zjazd (tzw. krwawej uczty w Roskilde).

Małżonka Knuta III:

Poślubiona w 1156:

N SVERKERSDATTER (INGEGERDA?)

Była córką Swerkerka I Starszego (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2.). Jej mariaż z Knutem III okazał się bezdzietny. Zmarła ona w 1172 i spoczęła w opactwie cysterskim Vreta nieopodal Linköping.

Pozamałżeńskie dzieci Knuta III (1–3):

Z nieznanymi nałożnicami:

- 1 NIELS. Urodził się zapewne ok. 1150. We wczesnej młodości porzucił życie dworskie, został mnichem i osiadł w wiosce Skibby nieopodal

Århus, gdzie wybudował kościółek. Zmarł w aureoli świętości w 1180 i spoczął na cmentarzu przy kościele pw. św. Klemensa (późniejsza katedra) w Århus. W 1260 został wyniesiony na ołtarze przez papieża Klemensa IV.

- 2 WALDEMAR. Urodził się ok. 1157–58. Poświęcił się karierze kościelnej; w 1182 uzyskał godność biskupa Szlezwiku, a w 1190 został arcybiskupem Bremy. W 1192 z rozkazu Knuta IV został uwięziony w Søborg na Zelandii. Wolność odzyskał w 1206, a rok później został ponownie wybrany arcybiskupem bremeńskim. Uwikłany w konflikt o tron cesarski, w 1209 został obłożony anatemą przez papieża Innocentego III i utracił stanowisko, które próbował przez wiele lat bezskutecznie odzyskać. W 1218 wstąpił do klasztoru cysterskiego w Loccum koło Hanoweru, a w 1220, po zdjęciu klątwy, przeniósł się do macierzystego opactwa cystersów w Citeaux. Przebywał tam do 1224 i ponownie od 1232. Zmarł 18 lipca 1236 (1235?) w Citeaux, skąd jego zwłoki odtransportowano do Loccum.
- 3 ? HILDEGARDA. *Europäische Stammtafeln*, a za nimi W. Dworzaczek czynią z niej małżonkę JAROMARA I, KSIĘCIA RUGII od 1168 (zm. 1217–18). Wydaje się jednak, że owa Hildgarda to postać fikcyjna (o takiej osobie brak wzmianek źródłowych), zaś faktyczna żona Jaromara, z którą dochował się on kilkorga dzieci, pozostaje nadal nieznaną.

Waldemar I Wielki

PANUJE W LATACH
1157–1202

Ojciec: KNUT LAVARD | BIOGR. ERYKA I, s. 54

Matka: INGEBORGA MŚCISŁAWÓWNA | s. 54

Rodzeństwo: BIOGR. ERYKA I

*

Urodził się jako pogrobowiec 14 stycznia 1131. Uczestniczył w sejmie Rzeszy w Merseburgu 18 maja 1152, podczas którego uzyskał w zamian za rezygnację z praw do tronu na rzecz Swena III jedną z duńskich prowincji, zapewne Szlezwik (Sønderjylland). W 1154 sprzymierzył się z Knutem III i wspólnie z nim doprowadził do wygnania Swena. Latem 1157 na zjeździe w Roskilde uzgodniono między konkurentami nowy podział królestwa, wedle którego Waldemar otrzymał we władanie Jutlandię, Knutowi przypadła w udziale Zelandia, a Swenowi – Skania. Podczas uroczystości kończących zjazd 9 sierpnia 1157 z rozkazu Swena dokonano zamachu stanu w wyniku którego Knut zginął a ranny Waldemar zdołał zbiec na Jutlandię. Zebrawszy armię, 23 października 1157 w puszczy Grathe pod Viborgiem pokonał Swena III i został ogłoszony jedynowładcą. Koronacja Waldemara miała miejsce w końcu 1157 w Roskilde, a dokonał jej Eskil, arcybiskup Lund. Latem 1162 w Saint-Jean-de-Losne w Burgundii spotkał się z cesarzem Fryderykiem I Barbarosą, który uznał jego prawa do duńskiego tronu. Pragnąc uregulować zasady sukcesji, wykluczył z niej potomstwo naturalne i doprowadził do sakry najstarszego syna na koregenta. Zmarł 12 maja 1182 na zamku w Vordingborgu na Zelandii i spoczął w ufundowanym przez siebie kościele NMP (obecnie pw. św. Benedykta) w Ringsted.

Małżonka Waldemara I:

Poślubiona w 1154 lub 1157 w Viborgu:

ZOFIA Z RURYKOWICZÓW (WOŁODARÓWNA?)

Była córką Ryksy Piastówny, wdowy po Magnusie Silnym, królu Szwecji (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 1.), i jej drugiego męża, nieustalonego kniazia ruskiego, zapewne Wołodara Glebowicza, księcia gorodeńskiego. Urodziła się ok. 1140. Po śmierci Waldemara I (1182) powróciła do Niemiec i zapewne ok. 1184 wyszła za LUDWIKA III ŁAGODNEGO (POBOŻNEGO), landgrafa Turynгии od 1172 (ur. ok. 1152, zm. Palestyna 1190), syna landgrafa Ludwika II Żelaznego oraz Judyty (Jutty), córki Fryderyka II, księcia Szwabii. Jego pierwszą żoną była Małgorzata Kliwijska, z którą miał córkę, jednak z Zofią nie dochował się dzieci. Po jego śmierci powróciła ona do Danii, gdzie zmarła 5 maja 1198 i spoczęła w kościele NMP (obecnie św. Benedykta) w Ringsted na Zelandii.

Dzieci Waldemara I i Zofii (1–8):

- 1 ZOFIA. Urodziła się ok. 1159 (lub 1165), a w 1181 w Lubece poślubiła ZYGFRYDA III, HRABIEGO ORLAMÜNDE od 1176 (ur. zapewne ok. 1155, zm. w 1206), syna Hermana I, hrabiego Orlamünde (Weimar-Orlamünde), potomka bocznej linii dynastii askańskiej, oraz jego żony Irmgardy (Ermgardy), której pochodzenie nie jest znane (według *Codex Giessensis* z XIII w. była ona córką „księcia polskiego”, co jest jednak informacją błędną); mieli liczne dzieci. Po śmierci męża Zofia przywdziała welon zakonny. Zmarła w 1208.
- 2 KNUT IV | s. 75
- 3 MAŁGORZATA. W 1188 jest wzmiankowana jako mniszka w Roskilde. Data jej śmierci nie jest znana; pochowano ją najpewniej w klasztorze św. Marii w Roskilde.
- 4 MARIA. W 1188 wzmiankowana jako mniszka w Roskilde; spoczęła przypuszczalnie w klasztorze św. Marii tamże, lecz data śmierci nie jest znana.
- 5 WALDEMAR II ZWYCIĘZCA | s. 77
- 6 INGEBORGA (ISAMBURGA). Urodziła się ok. 1175 (w 1174 lub 1176). 14 sierpnia 1193 w katedrze Notre Dame w Amiens została żo-

ną FILIPA II zwanego AUGUSTEM, KRÓLA FRANCJI od 1180 (ur. Gonesse 21.08.1165, zm. Mantes 14.07.1223), syna Ludwika VII Młodsze­go (Pobożnego), króla Francji z dynastii Kapetyngów, oraz jego trzeciej żony Alicji, córki Teobalda II Wielkiego, hrabiego Troyes i (jako Teobald IV) Blois. Król Filip był wdowcem po Izabeli z Hainaut (zm. 1190), z którą dochował się syna. 15 sierpnia 1193 w katedrze w Amiens miała miejsce sakra Ingeborgi-Isamburgi na królową Francji, jednak jeszcze w tym samym dniu Filip odsunął od siebie żonę i osadził ją w opactwie Cisoing koło Tournai. Ich mariaż został unieważniony 5 listopada 1193 przez synod w Compiègne na podstawie „zbyt bliskiego pokrewieństwa”, lecz 13 marca 1195 papież uznał anulację za nielegalną i nakazał królowi powrót do żony. W 1196 Filip II poślubił bigamicznie Agnieszkę z Andechs (mieli dwoje dzieci, trzecie zmarło w trakcie porodu wraz z matką w 1201), wobec czego 13 stycznia 1200 Innocenty III obłożył Francję interdyktem. Ostatecznie jesienią 1200 Filip oddał Agnieszkę i wiosną 1213 przywrócił Isamburdze prawa należne królowej, niemniej przebywała ona nadal z dala od dworu, głównie w swoich dobrach opodal Orleanu. Zmarła 29 lipca 1236 w klasztorze Saint-Jean-en-l’Ile na rzece Essone w okolicach Corbeil i tam również znalazła spoczynek.

7 HELENA. Urodziła się zapewne ok. 1180, a latem 1202 w Hamburgu wyszła za mąż za WILHELMA GRUBEGO, KSIĘCIA BRUNSZWIKU I LÜNEBURGA od 1208 (ur. Winchester 11.04 lub 07–08. 1184, zm. 12.12.1213), syna Henryka XII Lwa, księcia saskiego i bawarskiego z dynastii Welfów, i jego drugiej żony Matyldy, córki Henryka II, króla Anglii; mieli syna. Helena zmarła 22 listopada 1233 w Lüneburgu i spoczęła w kościele klasztor­nym św. Michała w tamtejszym opactwie benedykty­now.

8 RYKSA, żona ERYKA KNUTSSONA (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2.).

Pozamałżeński syn Waldemara I:

Z nieznaną bliżej TOFĄ (TOVE):

1 KRZYSZTOF. Urodził się ok. 1150 i w 1167 z nominacji ojca został księciem Szlezwiku (Sønderjyllandii). Zmarł 11 kwietnia lub 15 czerwca 1173, być może po 22 października 1194, i spoczął w kościele NMP (św. Benedykta) w Ringsted.

Knut IV

PANUJE W LATACH
1182–1202

Ojciec: WALDEMAR I WIELKI | s. 71

Matka: ZOFIA Z RURYKOWICZÓW | s. 73

Rodzeństwo: BIOGR. WALDEMARA I

*

Urodził się w 1163. Dnia 25 czerwca 1170 w kościele NMP (dziś św. Benedykta) w Ringsted na wyspie Zelandii został koronowany przez arcybiskupa Lund Eskila na króla Danii – koregenta ojca. Po śmierci Waldemara I w 1182 objął samodzielne rządy. Od 1184 lub 1185 tytułował się także królem Wendów (Obodrytów). Zmarł 12 listopada 1202 i znalazł spoczynek u boku ojca w kościele NMP (św. Benedykta) w Ringsted.

Małżonka Knuta IV:

Poślubiona w lutym 1177 w katedrze w Lund:

GERTRUDA SASKA

Była ona córką Henryka XII Lwa, księcia saskiego i bawarskiego z dynastii Welfów, i jego pierwszej żony Klemencji, córki Konrada I, księcia Zähringen. Urodziła się w końcu 1154 lub z początkiem następnego roku. W 1166 (1.06?) została wydana za mąż za FRYDERYKA IV Z ROTENBURGA, KSIĘCIA SZWABII od 1152 (ur. ok. 1145, zm. we Italii 19.08.1167), syna Konrada III, króla rzymsko-niemieckiego z dynastii Hohenstaufów, i jego żony Gertrudy, córki Berengara, hrabiego Sulzbach; być może mieli syna. Zmarła 1 lipca 1197 (1196?) i została pochowana w kościele klasztornym NMP w Wą. Grobowiec królowej nie zachował się do dnia dzisiejszego.

UWAGA: Według O.S. Brennera owocem tego mariażu była córka INGERDA, żona KAZIMIERZA II, KSIĘCIA POMORSKIEGO (zm. 1219), jednak wedle ustaleń E. Rymara wywodziła się ona z rodu Hvide, będąc zapewne córką lub wnuczką Esberna Snare.

Waldemar II Zwycięzca

PANUJE W LATACH
1202–1241

Ojciec: WALDEMAR I WIELKI | s. 71

Matka: ZOFIA Z RURYKOWICZÓW | s. 73

Rodzeństwo: BIOGR. WALDEMARA I

*

Urodził się 9 maja lub 28 czerwca 1170 (przed 21 marca 1169?). W 1188 Knut IV mianował go księciem Szlezwiku (Sønderjylland). Po bezpotomnej śmierci brata w 1202 wstąpił na tron Danii i 25 grudnia został koronowany w katedrze w Lund przez arcybiskupa Andersa Sunesena. 7 maja 1223 wraz z synem Waldemarem (III) Młodszym dostał się do niewoli hrabiego Szwerynu Henryka; odzyskali wolność 21 grudnia 1225. Zmarł 28 marca 1241 na zamku w Vordingborgu i został pochowany u boku pierwszej żony w kościele NMP (obecnie św. Benedykta) w Ringsted.

Małżonki Waldemara II:

1. Poślubiona w 1205 w Lubece:

MAŁGORZATA (DAGMARA) CZESKA

Była córką Przemysła Ottokara I, króla Czech z dynastii Przemyślidów, oraz jego pierwszej żony Adelajdy, córki Ottona Bogatego, margrabiego Miśni. Urodziła się zapewne ok. 1186. Po przybyciu do Danii zmieniła imię na Dagmara. Zmarła 24 maja 1212 w Ribe i spoczęła w kościele NMP (obecnie św. Benedykta) w Ringsted.

2. Poślubiona 18–24 maja 1214:

BERENGARIA (BERNGERDA) PORTUGALSKA

Była ona córką Sancho (Sancjusza) I, króla Portugalii i Algarve z dynastii burgundzkiej, i jego żony Dulcii, córki Rajmunda Berengariusza IV, hrabiego Barcelony; imię Berngerdy przyjęła po ślubie. Urodziła się ok. 1194, a zmarła 27 maja 1221 w Ringsted i została pochowana w kościele NMP (dziś św. Benedykta) tamże.

Potomstwo Waldemara II:

Syn z pierwszego małżeństwa:

- 1 WALDEMAR (III). Urodził się w 1209. Celem odróżnienia od ojca zwany był Młodszym. W 1215 podczas tingu w Viborgu obwołano go królem Danii – współrządcą ojca, a 24 czerwca 1218 w katedrze św. Piotra w mieście Szlezwik został ukoronowany przez ojca w obecności dostojników duchownych i świeckich. Od maja 1223 wspólnie królem był więziony przez hrabiego szweryńskiego Henryka I – uwolniono ich wiosną 1226. Został śmiertelnie ranny podczas polowania 28 listopada 1231 w Revsnæs opodal Kalundborga. Spoczął w kościele NMP (obecnie św. Benedykta) w Ringsted.

Jego żoną została 23 lub 24 czerwca 1229 w Ribe:

ELEONORA PORTUGALSKA, córka Alfonsa II Grubego, króla Portugalii i Algarve z dynastii burgundzkiej, rodzonego brata królowej Berengarii (drugiej żony Waldemara II), oraz jego żony Urraki, córki Alfonsa VIII Szlachetnego, króla Kastylii. Urodzona w 1211, zmarła 28 sierpnia 1231 w trakcie porodu i została pochowana w kościele NMP (św. Benedykta).

Potomstwo Waldemara (III) Młodszego:

A DZIECKO. Wedle *Annales Ryenses* królowa Eleonora zmarła podczas porodu, lecz kronika nie przytacza dalszych losów dziecka; przypuszczalnie zmarło wkrótce po narodzinach.

Dzieci z drugiego małżeństwa (1–4):

- 1 ERYK IV DENAR OD PŁUGA | s. 82
- 2 ZOFIA. Urodziła się w 1217, a ok. 1233–35 poślubiła JANA I, MARGRABIEGO BRANDENBURSKIEGO od 1220 (ur. 1208–13, zm. 4 (3?). 06.1266 lub 4.06.1266–2.02.1267), syna Albrechta II, margrabiego brandenburskiego z dynastii askańskiej, i jego żony Matyldy, córki Konrada z Landsbergu, hrabiego Groitzsch i Sommerschenburga. Dochowali się kilkorga dzieci. Zofia zmarła w pòlogu 3 (może 2) listopada 1247 we Flensburgu i spoczęła w klasztorze franciszkańskim w Ribe (Ripen). Jan I pojął następnie za żonę Juttę Saską i miał z nią dalsze dzieci.
- 3 ABEL | s. 86
- 4 KRZYSZTOF I | s. 92

Dzieci pozamałżeńskie Waldemara II (1–3):

Z nieznaną nałożnicą:

- 1 NIELS. Jest wzmiankowany przez *Annales Ryenses*. W 1218 został mianowany przez ojca hrabią Hallandii, wkrótce jednak zmarł, jak się przypuszcza ok. 1218–19.

Żoną Nielsa Valdemarsena została w 1217:

ODA SZWERYŃSKA, córka Guncelina II, hrabiego Schwerinu, i jego żony Ody (względnie córką hrabiego Guncelina I oraz Ody z Wölpe). Zmarła po 28 lutego 1221, gdy jest wzmiankowana po raz ostatni.

Syn Nielsa Valdemarsena:

- A NIELS. Urodzony ok. 1218, w latach 1221–23 był hrabią Schwerinu, a w 1241 został hrabią Hallandii. Zmarł w 1251 i spoczął w klasztorze cysterskim w Søro na wyspie Zelandii.

Żoną Nielsa Nielsena została (rok niezany):

CECYLIA JENS DATTER, córka Jana (Jensa) Jakobsena z rodu GALEN i jego żony Adelajdy, hrabianki Dassel. Po śmierci Nielsa poślubiła w 1252 ANDERSA OLUFSENA z rodu GLUG (zm. 1270). Data jej śmierci nie jest znana.

Dzieci Nielsa Nielsena (I–IV):

- I NIELS. Zmarł w 1271.
- II ANDRZEJ (ANDERS).
- III JAKUB. Hrabia Hallandii od 1283 (wedle innych danych 1251). Z nieznaną bliżej małżonką dochował się on trojga dzieci; synowie NIELS i WALDEMAR, od śmierci ojca w 1308 władający Hallandią, zostali zamordowani w 1314.
- IV CECYLIA. Żona TYGE THORSTENSENA.

Z HELENĄ GUTTORMSDOTTER, córką Guttorma, jarla szwedzkiego, lagmana (justycjariusza) Östergötlandu, od 1204 wdową po ESBERNIE SNARE z rodu HVIDE:

- 2 KNUT. Urodził się w 1211. W 1223 otrzymał od ojca księstwo Estonii oraz apanaż Blekinge (od 1232 z tytułem książęcym). W latach 1238–40 był królem Estonii, a w 1249 został mianowany księciem Lollandii. Zmarł 15 października 1260 i spoczął w kościele NMP (obecnie św. Benedykta) w Ringsted.

Żoną Knuta Valdemarsena została zapewne przed 1230:

JADWIGA (MALGORZATA, INGERDA?). Dawniejsze opracowania czyniły ją córką Świętopelka II Wielkiego, księcia gdańskiego z dynastii Sobiesławiców, co wydaje się mało prawdopodobne, choć nie jest wykluczone.

czone. Być może wywodziła się z dynastii panujących na Rugii lub w Czechach (E. Rymar). Nie zachowały się żadne daty jej życia.

Dzieci Knuta Valdemarsena (A–C):

A ERYK. Urodził się zapewne ok. 1230. W 1284 został księciem Sönderhallandii. Zmarł w 1304 i spoczął u boku ojca w Ringsted.

Małżonka Eryka Knudsena:

ELŻBIETA (ELSEBE). Jej filiacja nie jest znana.

Syn Eryka Knudsena:

I BARNIM (BARNUM) ZE SKARSHOLM. Jego żoną została nieznaną z imienia córka Piotra TRYGESENA (TRUIDSENA); ich potomkowie dzierżyli Skarsholm, wygaśli po mieczu z początkiem XV w. Barnim Eriksen zmarł ok. 1328–29.

B ŚWIĘTOPEŁK. Urodził się zapewne ok. 1230. W 1253 przeniósł się do Szwecji, gdzie został pasowany na rycerza i otrzymał dobra Viby; pełnił nadto urząd lagmana (justycjariusza) Östergötlandu. Zmarł w 1310.

Małżonka Świętopelka Knudsena:

BENEDYKTA (BENGT) SUNESDOTTER, córka Sune Folkesona, jarla szwedzkiego z rodu Folkungów (TABLICA 4.), oraz jego żony Heleny, córki Swerкера II Młodszego (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2.). Zmarła w 1261 lub po tej dacie.

Dzieci Świętopelka Knudsena (I–V):

I KNUT.

II INGEBORGA. Pierwszym jej mężem był JAN FILIPSSON (stracony 1280), a drugim – TUNE ANUNDSSON. Zmarła ok. 1341.

III KARIN. Była opatką w opactwie cysterskim Vreta (nieopodal Linköping), gdzie zmarła w 1329 i gdzie została pochowana.

IV INGRYDA (INGRID). W 1288 poślubiła FOLKE AGOTSSONA, rycerza (riddare). Zmarła po 1350.

V INGEGERDA. Żona kolejno BRYNJOLFA BENGTSSONA i MATTISA TÖRNESONA.

C ? CECYLIA. E. Rymar podaje za O.S. Brennerem, że Cecylia, córka Knuta Valdemarsena poślubiła niejakiego FILIPA z rodu Folkungów, lecz jedynym znanym mi przedstawicielem rodziny, noszącym owo imię, był Filip Birgersson (TABLICA 4.), poległy w 1200, a zatem ok. 30 lat przed możliwą datą narodzin Cecylii.

3 CÓRKA. Jej imię nie jest znane. Została pochowana w opactwie Falke-nau w Saksonii.

Eryk IV
Denar od Pługa

PANUJE W LATACH
1241–1250

Ojciec: WALDEMAR II ZWYCIĘZCA | s. 77

Matka: BERENGARIA PORTUGALSKA | s. 78

Rodzeństwo: BIOGR. WALDEMARA II

*

Jego przydomek nawiązywał do wysokich podatków nałożonych na ludność (głównie chłopów) podczas przygotowań do wyprawy na Estonię w 1249. Na świat przyszedł w 1216 i od urodzenia nosił tytuł księcia Jutlandii. Po śmierci starszego przyrodniego brata Waldemara (III) w 1231 ojciec ustanowił go swoim współrządcą; jego sakra miała miejsce 30 maja 1232 w katedrze w Lund, a dokonał jej arcybiskup Uffe Thrugotsen. Po śmierci Waldemara II w 1241 w Viborgu został obwołany królem Danii. Latem 1249 był jednym z kandydatów na władcę Niemiec. Został zamordowany 10 sierpnia 1250, zapewne na zamku w Gottorp, najprawdopodobniej za sprawą młodszego brata Abła. Ciało króla złożono u dominikanów w Szlezewiku, a w 1258 przeniesiono je do kościoła NMP (dziś św. Benedykta) w Ringsted.

Małżonka Eryka IV:

Poślubiona 9 października 1239:

JUTTA SASKA

Była córką Albrechta I, księcia saskiego z dynastii askańskiej, oraz jego pierwszej żony Agnieszki, córki Leopolda VI Sławnego, księcia Austrii; jej młodszą przyrodnia siostra i imienniczka wyszła za Jana I, margrabiego brandenburskiego, wdowca po Zofii, córce króla Waldemara II (ZOB. JEGO BIOGR.). Urodziła się zapewne ok. 1225. Po śmierci Eryka IV powróciła do Niemiec, gdzie została żoną BURCHARDA VIII z ROSENBERGU (ROSENBURGA), burgrabiego Magdeburga (zm. po 12.11.1306). Data jej śmierci nie jest znana.

Dzieci Eryka IV i Jutty (1–6):

- 1 ZOFIA, małżonka WALDEMARA BIRGERSSONA (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 3.); od ich córki pochodził protoplasta dynastii Oldenburgów na duńskim tronie, król Chrystian I:

Córka (pozostałe dzieci: BIOGR. WALDEMARA BIRGERSSONA):

- A INGEBORG. Urodzona ok. 1260–65, 12 grudnia 1275 poślubiła GERHARDA II ŚLEPEGO, HRABIEGO HOLSZTYNU na Plön (ur. ok. 1254, zm. Plön 28.10.1312), syna Gerharda I, hrabiego Holsztynu na Schauenburgu z rodu Schaumburgów, oraz jego pierwszej żony Elżbiety, córki Jana I, księcia meklemburskiego. Zmarła ok. 1290.

Spośród ich czworga dzieci najstarszym synem był:

- I GERHARD III. W latach 1300–11 był proboszczem w Lubece, po śmierci ojca w 1312 został hrabią Holsztynu na Segebergu. Między 30 lipca a 31 października 1313 ożenił się z ANASTAZJĄ SZWERYŃSKĄ, córką Mikołaja I, hrabiego Schwerinu na Wittenburgu, i jego drugiej żony Mirosławy, córki Barnima I, księcia pomorskiego; była ona wcześniej zamężna z WALDEMAREM IV, KSIĘCIEM SZLEZWICKIM (SZCZEGÓŁY W BIOGR. KRÓLA ABLA, s. 88). Zmarł w nieznanym czasie po 20 stycznia 1317.

Ich córka (jedyne dziecko zmarło bezpotomnie):

- a INGEBORG. Jej mężem został KONRAD I, HRABIA OLDENBURGA NA OLDENBURGU (zm. 8.07.1350), syn hrabiego Jana II oraz jego drugiej żony Jadwigi z Diepholz (TABLICA 2.).

Mieli troje dzieci, najmłodszym synem był:

- i CHRYSYAN XI. Przed 29 sierpnia 1377 ożenił się z AGNIESZKĄ VON HONSTEIN (zm. po 1394), córką Dytryka V, hrabiego Honstein na Beringen. Zmarł między 10 listopada 1399 a 22 kwietnia 1403.

Owoce tego mariażu było dwóch synów:

- (1) CHRYSYAN XIII, kanonik w Koloni. Zmarł on przed 25 października 1425.
- (2) DYTRYK, ojciec króla CHRYSYANA I | s. 128

- 2 INGEBORG, żona MAGNUSA VI PRAWODAWCY (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 2.).
- 3 JUTTA. Urodziła się ok. 1246. Od 1266 była przeoryszą w klasztorze św. Agnety w Roskilde, lecz w 1271 opuściła opactwo i przybyła na szwedzki dwór, gdzie została nałożnicą króla WALDEMARA BIRGERSSONA, od 1260 męża swojej starszej siostry Zofii. Być może dochowali się syna (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 3.). Zmarła między 1288 a 1295.
- 4 AGNIESZKA. Urodziła się ok. 1249. Ok. 1266 ufundowała klasztor św. Agnety w Roskilde, gdzie objęła urząd przeoryszy, jednak w 1266 przekazała ów urząd starszej siostrze. Podobnie jak Jutta, w 1271 opuściła klasztor. Zmarła w latach 1288–95.
- 5–6 KRZYSZTOF i KNUT. Zmarli młodo, przed ojcem, nie zachowały się jednak żadne daty, stąd umownie umieszcza się ich po dzieciach króla Eryka IV, które osiągnęły dorosłość.

Abel

PANUJE W LATACH
1250–1252

Ojciec: WALDEMAR II ZWYCIĘZCA | s. 77

Matka: BERENGARIA PORTUGALSKA | s. 78

Rodzeństwo: BIOGR. WALDEMARA II

*

Urodził się zapewne w 1218. W 1232 otrzymał zgodnie z ojcowskim rozporządzeniem księstwo Szlezwiku (Sønderjyllandia). W 1250 w Viborgu został obwołany następcą zamordowanego brata. Koronacja Abla, której dokonał arcybiskup Lund Uffe Thrugotsen, miała miejsce 1 listopada 1250 w katedrze w Roskilde. Został zamordowany 29 czerwca 1252 podczas ucieczki z pola przegranej bitwy pod Oldenswort w Niderlandach. Ciało królewskie złożono w katedrze św. Piotra w Szlezwiku.

Małżonka Abla:

Poślubiona 25 kwietnia 1237 w Szlezwiku:

MECHTYLDA HOLSZTYŃSKA

Była ona córką Adolfa IV, hrabiego Holsztynu z dynastii Schaumburgów, i jego żony Helwigi, córki Hermana II, pana Lippe. Urodziła się zapewne w 1225, a w 1250 wspólnie z małżonkiem została koronowana na królową Danii. Po śmierci Abla wyszła za mąż (1261) za BIRGERA MAGNUSSONA, jarła szwedzkiego (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 3.); małżeństwo to pozostało bezdzietne. Zmarła w 1288 i spoczęła w klasztorze cysterskim w Varnhem.

Dzieci Abla (1–4):

- 1 WALDEMAR. Urodził się ok. 1238. W 1251 został przez ojca wyznaczony następcą tronu Danii, ponieważ jednak w chwili śmierci króla (1252) przebywał w niewoli arcybiskupa Kolonii, korona przypadła królewskiemu bratu Krzysztofowi I. W 1252 odzyskał wolność, a w 1254 (1252?) wymusił na stryju nadanie

księstwa Szlezwiku, gdzie panował pod imieniem WALDEMARA III. Zmarł bezżennie i bezpotomnie w 1257; miejsce jego pochówku nie jest znane.

2 ZOFIA. Urodziła się ok. 1240, a 3 lutego 1258 w Hamburgu wyszła za mąż za BERNARDA I, KSIĘCIA ANHALTU od 1251 lub 1252, na Bernburgu od 1253 (ur. 1218?, zm. 1286–87), syna Henryka I, hrabiego (księcia) Anhaltu z bocznej linii dynastii askańskiej, oraz jego żony Irmgardy, córki Hermana I, landgraфа Turynгии i palatyna saskiego; dochowali się sześciu dzieci. Zofia zmarła po 1284 (ok. 1290).

3 ERYK. Urodził się zapewne ok. 1242. Po bezpotomnej śmierci starszego brata Waldemara (1257) objął władzę w Szlezwiku (Sønderjyllandii) (jako książę szlezwicki figuruje w opracowaniach pod imieniem ERYKA I), a w 1261 uzyskał od króla Eryka V Klippinga nadanie owego księstwa w dziedziczne lenno. Zmarł 27 maja 1272, spoczął przypuszczalnie w Szlezwiku.

Małżonka Eryka I Szlezwickiego, poślubiona ok. 1257–60:

MAŁGORZATA RUGIJSKA, córka Jaromira (Jaromara) II, księcia Rugii, i jego żony Eufemii, córki Świętopelka II Wielkiego, księcia gdańskiego. Zmarła podczas porodu w 1272, po 27 maja.

Dzieci Eryka I Szlezwickiego (A–C):

A WALDEMAR. Urodził się nie później niż w 1268. W chwili śmierci ojca, po którym objął księstwo szlezwickie jako WALDEMAR IV, jako nieletni pozostawał pod regencją kuzyna, króla Eryka V Klippinga. W 1283 uzyskał pełnoletniość i przejął osobiste rządy w księstwie. Po śmierci króla Eryka V (1286) sprawował przez kilka miesięcy regencję w Danii w imieniu młodego Eryka VI; w 1295 otrzymał od niego potwierdzenie posiadania księstwa szlezwickiego jako dziedzicznego lenna Korony Duńskiej. Zmarł w 1312 i został pochowany w katedrze św. Piotra w Szlezwiku.

Małżonki Waldemara IV Szlezwickiego:

1. Poślubiona w 1287:

ELŻBIETA SASKA, córka Jana I, księcia saskiego z dynastii askańskiej, i jego żony Ingeborgi, córki Birgera Magnussona, jarla szwedzkiego oraz regenta Szwecji (KRÓLOWIE

SZWECJI, CZĘŚĆ 3.). Urodziła się zapewne ok. 1274, a zmarła przed 1306, kiedy Waldemar ożenił się ponownie.

2. Poślubiona w 1306:

ANASTAZJA SZWERYŃSKA, córka Mikołaja I, hrabiego Schwerinu na Wittenburgu, i jego drugiej żony Mirosławy, córki Barnima I Dobrego, księcia pomorskiego. Urodziła się na przełomie XIII i XIV w. Po śmierci Waldemara, z którym nie miała dzieci, między 30 lipca a 31 października 1313 poślubiła ona GERHARDA III HOLSZTYŃSKIEGO (ZOB. BIOGR. ERYKA IV, s. 84). Data jej śmierci nie jest znana, nie wiadomo także, gdzie została pochowana.

Dzieci Waldemara IV Szlezwickiego:

Syn z pierwszego mariażu:

- I ERYK II. Urodził się przypuszczalnie ok. 1290, a w 1312 odziedziczył po śmierci ojca księstwo Szlezwik (Sønderjylland) jako duńskie lenno. Podczas bezkrólewia po śmierci Eryka VI Menveda (1319–20) pretendował do tronu Danii, na którym zasiadł jednak ostatecznie brat zmarłego Krzysztof II. Zmarł 12 marca 1325 i został pochowany obok ojca w katedrze św. Piotra w mieście Szlezwik.

Małżonka Eryka II Szlezwickiego, poślubiona w 1313:

ADELAJDA HOLSZTYŃSKA, córka Henryka I, hrabiego Holsztynu na Redensburgu z dynastii Schaumburgów, oraz jego żony Helwigi, córki Wilhelma z Bronckhorst, pana Reckheim. Po śmierci Eryka II między 21 września 1326 a 22 lutego 1333 poślubiła DYTRYKA, HRABIEGO HONSTEIN na Heeringen (zm. 1378). Zmarła ok. 1350.

Dzieci Eryka II Szlezwickiego (a–b):

a WALDEMAR III SZLEZWICKI | s. 106

b HELWIGA, żona króla WALDEMARA IV ATTERDAGA.

Syn pozamałżeński:

Z nieznaną nałożnicą:

- I ABEL SAPPI. Źródła wzmiankują go w latach 1330–32. Poślubił nieznaną bliżej kobietę imieniem CECYLIA.

Synowie Abła Sappi i Cecylii (a–b):

- a ERYK SAPPI. Wzmiankowany w latach 1349–64. Ożenił się z KATARZYNA ERIKSDATTER (wzmiankowana 1381–1400), córką nieznanego bliżej Eryka oraz poślubionej mu córki Nielsa z rodu Urne.

Synowie Eryka Sappi i Katarzyny (i–iii):

i WALDEMAR SAPPI.

ii ABEL SAPPI.

- iii PIOTR SAPPI z Solvig. Poślubił ZOFIĘ HENRIKSDATTER, córkę Henryka Cernyna z rodu Serlin, z którą miał jedyną córkę:

(i) ANNA, ostatnia z rodu Sappi, żona MADSA GÖRTZA (GJORDSENA).

- b WALDEMAR SAPPI. Wzmiankowany w latach 1351–68. Ożenił się z nieznaną kobietą i dochował córki:

i Nieznana z imienia małżonka JONA PEDERSENA z rodu SKRAM.

B MAŁGORZATA. Urodziła się ok. 1270, a przed 1287 poślubiła ona HELMOLDA III, HRABIEGO SZWERYŃSKIEGO (SCHWERINU) na Neustadt i Marnitz (zm. 1297 lub później), syna Guncelina III, hrabiego Schwerinu, i jego żony Małgorzaty, córki Henryka Borwina II, pana na Roztoce i Meklemburgu. Helmold III był wdowcem po Mechtyldzie, księżniczce saskiej (mieli potomstwo), oraz nieznannej z imienia córce hrabiego Dannebergu; jego małżeństwo z Małgorzatą pozostało najpewniej bezdzietne. Zmarła po 14 sierpnia 1313.

C ERYK zwany DŁUGĄ KOŚCIĄ (duń. LANGBEN), urodził się on w 1272. W 1289 młody król Eryk VI nadał mu w lenno wyspę Langelandię (między Fionią i Lollandią) wraz z tytułem książęcym. Zmarł w 1310.

Małżonka Eryka Eriksena, poślubiona w 1295 w Norwegii:

ZOFIA von ROSENBERG (ROSENBERG), córka Burcharda VIII z Rosenbergu (Rosenburga), burgrabiego Magdeburga. Zmarła ona bezdzietnie między 1325 a 1326.

- 4 ABEL. Urodził się w 1252. Od śmierci starszego brata Eryka w 1272 sprawował rządy regencyjne w Szlezwiku w imieniu małoletniego księcia Waldemara IV (zob. s. 88). Zmarł 2 kwiet-

nia 1279 w Svendborgu i znalazł spoczynek w tamtejszym klasztorze franciszkańskim.

Małżonka Abła Abelsena, poślubiona zapewne ok. 1270:

MECHTYLDA SZWERYŃSKA, córka Guncelina III, hrabiego Schwerinu, oraz jego żony Małgorzaty, córki Henryka Borwina II, pana Rostoki i Meklemburga. Po śmierci Abła poślubiła ona JANA GANSA z Wittenbergi (wzmiankowany 1275–81), jednak jej dalsze losy nie są znane.

Córka Abła Abelsena i Mechtyldy:

A MAŁGORZATA. W dzieciństwie została oddana do w klasztoru cysterek w meklemburskim Zarrentin, gdzie jednak rychło umarła, najpewniej w 1281.

Krzysztof I

PANUJE W LATACH
1252–1259

Ojciec: WALDEMAR II ZWYCIĘZCA | s. 77

Matka: BERENGARIA PORTUGALSKA | s. 78

Rodzeństwo: BIOGR. WALDEMARA II

*

Urodził się ok. 1219. Zgodnie z wolą ojca w 1232 otrzymał Lollandię oraz Falster. Po śmierci starszego brata Abła, wobec nieobecności w kraju wyznaczonego następcą tronu księcia Waldemara Abelsena (zob. s. 87), w 1252 w Viborgu został wybrany królem Danii, po czym koronowany w dzień Bożego Narodzenia w katedrze w Lund przez Eskila, biskupa Szlezwiku. Zmarł nagle, być może otruty, 29 maja 1259 w Ribe i został pochowany w tamtejszej katedrze.

Małżonka Krzysztofa I:

Poślubiona w 1248:

MAŁGORZATA SAMBORÓWNA

Była córką Sambora II, księcia lubiszewsko-tczewskiego, potomka dynastii Sobiesławiców, i jego żony Mechtyldy, córki Henryka Borwina II, pana na Roztoce oraz Meklemburgu. Namiętności do łowów zawdzięczała przydomek „Co koń wyskoczy” (*Sprenghengst*); zwano ją także *Swarte Grete* (czyli „Czarną Gośką”). Urodziła się ona zapewne ok. 1230–34. 25 grudnia 1252 w katedrze w Lund została ukoronowana wspólnie z mężem przez arcybiskupa Eskila. Od śmierci Krzysztofa do 1264 sprawowała w Danii rządy regencyjne w imieniu syna. U schyłku życia osiadła w Meklemburgii. Zmarła krótko po 4 grudnia 1282 w Roztoce i spoczęła w klasztorze cysterskim w Doberanie.

Dzieci Krzysztofa I i Małgorzaty (1–5):

1 ERYK V KLIPPING | s. 95

- 2 WALDEMAR. Zmarł wkrótce po ojcu w 1259 (21.12.1259?) i spoczął w kościele NMP (dziś św. Benedykta) w Ringsted.
- 3 NIELS. Zmarł młodo.
- 4 MATYLDA. W 1269 lub 1271 poślubiła ALBRECHTA III, MARGRABIEGO BRANDENBURSKIEGO na Salzwedel od 1267 (1268–69) (ur. ok. 1250, zm. 4.12.1300), syna Ottona III Pobożnego, margrabiego brandenburskiego, potomka dynastii askańskiej, i jego żony Beatrycze (Bożeny), córki Wacława I, króla czeskiego; mieli kilkoro dzieci, w tym Małgorzatę, trzecią małżonkę króla polskiego Przemysła II, wdowca po Ryksie, córce króla szwedzkiego Waldemara Birgerssona (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 3.). Margrabina Matylda zmarła między 23 kwietnia 1299 a 19 listopada 1300 i spoczęła w nekropolii Askańczyków w klasztorze cysterskim w Lehninie.
- 5 MAŁGORZATA. Ok. 1276 poślubiła ona JANA II JEDNOOKIEGO, HRABIEGO HOLSZTYNU na Kilonii od 1263 (zm. po 16.02.1320), syna Jana I, hrabiego Holsztynu na Kilonii z dynastii Schaumburgów, i jego żony Elżbiety, córki Albrechta I, księcia saskiego; dochowali się dwóch synów. Małgorzata zmarła 2 lutego 1306, zapewne w Preetz w Holsztynie.

Eryk V Klipping

PANUJE W LATACH
1259–1286

Ojciec: KRZYSZTOF I | s. 92

Matka: MAŁGORZATA SAMBORÓWNA | s. 93

Rodzeństwo: BIOGR. KRZYSZTOFA I

*

Urodził się ok. 1249 (na wyspie Lollandia). Przydomek Eryka nawiązuje najprawdopodobniej do częstej w średniowieczu praktyki obcinania (duń. *klippe*) monet, celem pozyskania kruszcu; starsze opracowania wywodziły go od duńskiego słowa *glippe* (uwodzić), co miało wskazywać na kochliwość monarchy. W 1254 ogłoszony następcą tronu, po śmierci ojca w 1259 w Viborgu został obwołany królem, po czym ukoronowany w dzień Bożego Narodzenia tegoż roku w tamtejszej katedrze; wobec konfliktu z arcybiskupem Lund Jakubem Erlandsenem, aktu koronacji dokonało grono biskupów, którzy wzięli w sporze stronę króla. Został zamordowany przez nieznaną sprawców 22 listopada 1286 we wsi Finderup nieopodal Viborga. Zwłoki króla przewieziono do Viborga i złożono w tamtejszej katedrze.

Małżonka Eryka V:

Poślubiona 11 listopada 1273 w katedrze św. Piotra w Szlezwiku:

AGNIESZKA BRANDENBURSKA

Była ona córką Jana I, margrabiego brandenburskiego z dynastii askańskiej, i jego trzeciej żony (pierwszą była księżniczka duńska Zofia, córka Waldemara II) Jutty, córki Albrechta I, księcia saskiego. Urodziła się ok. 1258–61. Po śmierci Eryka V w 1286 została regentką w imieniu małoletniego syna Eryka VI; od tego czasu posługiwała się oficjalnie tytułem królowej. W 1293 wyszła za mąż za GERHARDA II ŚLEPEGO, hrabiego HOLSZTYNU na Plön od 1290 (ur. ok. 1254, zm. Plön 28.10.1312), syna hrabiego Gerharda I,

potomka dynastii Schaumburgów, i jego pierwszej żony Elżbiety, córki Jana I, księcia meklemburskiego na Roztoce i Wismarze. Gerhard II był wdowcem po księżniczce szwedzkiej Ingebordze, córce Waldemara Birgerssona i księżniczki duńskiej Zofii (ZOB. BIOGR. ERYKA IV; KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 3.), z którą miał liczne dzieci; z Agnieszką dochował się syna. Zmarła ona z początkiem października 1304 i spoczęła w kościele NMP (obecnie św. Benedykta) w Ringsted.

Dzieci Eryka V i Agnieszki (1–7):

- 1 ERYK VI MENVED | s. 99
- 2 KRZYSZTOF II | s. 102
- 3 WALDEMAR. Przez źródła jest wzmiankowany jako trzeci syn królewski, stąd przyjmuje się, że urodził się ok. 1280 (po 1276). Zmarł w 1304 w Roztoce i spoczął u cystersów w Søro.
- 4 RYCHEZA (RYKSA). Urodziła się zapewne ok. 1280 (przed 1283), a między 1291 a 1301 wyszła za MIKOŁAJA II, PANA MEKLEMBURSKIEGO NA WERLE I PARCHIMIU od 1283, NA GÜSTROWIE od 1291 oraz NA PENZLINIE od 1307 (zm. Pustow 12.10.1316), syna Jana I, pana na Werle, Parchimiu i Güstrowie, potomka bocznej linii dynastii meklemburskiej, oraz jego żony Zofii, córki Günthera I, hrabiego Lindau (Lindow) i Ruppin. Zmarła między 1303 a 27 października 1308. Po jej śmierci Mikołaj ożenił się z Mechtyldą, córką Ottona II Mocnego, księcia brunszwiecko-lüneburskiego, jednak z małżeństwa tego nie dochował się potomków. Rycheza i Mikołaj mieli dwoje dzieci; zstępnym ich córki był Chrystian I, który objął duński tron w 1448, początkując rządy dynastii Oldenburgów (ZOB. BIOGR. ERYKA IV, s. 84):

A ZOFIA Ok. 1315 poślubiła GERHARDA III WIELKIEGO (zamordowany 1.04.1340), HRABIEGO HOLSZTYNU na Rendsburgu od 1304, księcia Jutlandii, w latach 1325–40 administratora i faktycznego władcę Danii, syna Henryka I, hrabiego Holsztynu na Rendsburgu z dynastii Schaumburgów, oraz jego żony Helwigi z Bronckhorst. Zmarła po 6 grudnia 1339.

Spśród ich czworga potomków najstarszym synem był:

- I HENRYK II ŻELAZNY. Urodził się w 1317. Po śmierci ojca w 1340 wspólnie z młodszym bratem Mikołajem objął

rządy w hrabstwie holsztyńskim. Żenił się dwukrotnie: z MECHTYLDĄ VON LIPPE (zm. 15.06.1362–12.03.1365), córką Bernarda V, pana Lippe; mieli córkę, następnie z INGEBORGĄ MEKLEMBURSKĄ, córką księcia Albrechta II Wielkiego i siostrą króla szwedzkiego ALBRECHTA (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 4.). Zmarł między 16 października 1384 a 12 czerwca 1389.

Owoce drugiego mariażu było czworo dzieci, m.in.:

a GERHARD VI. Po śmierci ojca został hrabią Holsztynu na Rendsburgu, a w 1386 odziedziczył księstwo Szlezewiku, będące wcześniej w posiadaniu bocznej linii Estrysenów (ZOB. BIOGR. KRÓLA ABLA). Ok. 1390 poślubił KATARZYNĘ (ELŻBIETĘ) BRUNSZWICKĄ (zm. ok. 1417–3.04. 1422), córkę Magnusa II Torquatusa, księcia brunszwickiego na Lüneburgu, i Katarzyny, córki Bernarda III, księcia Anhaltu na Bernburgu. Poległ pod Süderhammer 5 sierpnia 1404.

Dwoje spośród ich czworga dzieci (i–ii):

i ADOLF XI (VIII). Urodził się w 1401. Po śmierci starszego brata Henryka (1427) został księciem Szlezewiku oraz hrabią holsztyńskim. Dwukrotnie żonaty: z nieznaną MATYLDĄ (zm. 1430–33) i, od 1433, z MAŁGORZATĄ VON MANSFELD (zm. Eisleben 21.01. 1496), córką Albrechta II, hrabiego Mansfeld. Po śmierci Krzysztofa III Bawarskiego (1448) zaproszono go do objęcia skandynewskiego tronu, bezdzietny hrabia scedował jednak prawa do korony na swojego siostrzeńca, hrabiego oldenburskiego Chrystiana. Zmarł 4 grudnia 1459 w Lubece.

ii JADWIGA, matka króla CHRYSYIANA I | s. 128

5 MAŁGORZATA (MARTA), żona BIRGERA MAGNUSSONA (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 3.).

6–7 KATARZYNA i ELŻBIETA. Urodzone w 1283, zmarły w tym samym roku i spoczęły u franciszkanów w Odense; w 1800 ich prochy przeniesiono do katedry św. Knuta.

Eryk VI Menved

PANUJE W LATACH
1286–1319

Ojciec: ERYK V KLIPPING | s. 95

Matka: AGNIESZKA BRANDENBURSKA | s. 96

Rodzeństwo: BIOGR. ERYKA V

*

Jego przydomek tłumaczy się dwojako: albo nawiązywał on do ulubionej przysięgi królewskiej: „na wszystkich świętych” (duń. *ved alle hellige mænd*), albo też wywodził się od staroduńskiego słowa *menvett*, które można przełożyć jako „złowróźbny ptak”. Urodził się w 1274. Na tron wstąpił po śmierci ojca w 1286 i został ukoronowany 25 grudnia 1287 w katedrze w Lund przez arcybiskupa Jana Drosa; ponieważ był nieletni do 1293 regencją w jego imieniu sprawowała matka. Zmarł 13 listopada 1319 w Roskilde i został pochowany u boku żony w królewskiej nekropolii w kościele NMP (dziś św. Benedykta) w Ringsted.

Małżonka Eryka VI :

Poślubiona w (czerwcu) 1296 w Helsingborgu:

INGEBORGA MAGNUSDOTTER

Była ona córką Magnusa I Ladulåsa, króla Szwecji z dynastii Folkungów (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 3.). Urodziła się w 1278–79. Po tragicznej śmierci najmłodszego syna w 1318 wstąpiła do klasztoru klarysek w Roskilde, gdzie zapewne zmarła 5 sierpnia 1319. Spoczęła w kościele NMP w Ringsted.

Dzieci Eryka VI i Ingeborgi (1–4):

- 1 WALDEMAR. Urodził się zapewne w końcu XIII w. lub z początkiem następnego stulecia, a zmarł w dzieciństwie w 1302.
- 2 ERYK i MAGNUS. Bliźnięta, zmarły w dzieciństwie (nie zachowały się żadne daty) i zostały pochowane w opactwie cysterskim w Esrum.

- 3 DZIECI. Wedle niektórych opracowań Eryk VI i Ingeborga mieli ośmiu zmarłych w dzieciństwie synów, a ponadto królowa sześciokrotnie roniła. Inni autorzy wahają się między ośmioma a czternastoma dziećmi.
- 4 SYN. Urodzony w 1318, zmarł w tym samym roku na skutek przypadkowego upuszczenia przez matkę.

Krzysztof II

PANUJE W LATACH
1319–1326, 1329–1332

Ojciec: ERYK V KLIPPING | s. 95

Matka: AGNIESZKA BRANDENBURSKA | s. 96

Rodzeństwo: BIOGR. ERYKA V

*

Urodził się 29 września 1276. W latach 1289–1301 był księciem Lollandii i Falster, a między 1303 a 1307 księciem Estonii, którą w 1307 wymienił na Hallandię oraz Samsø. Po ujawnieniu jego udziału w spisku mającym obalić Eryka VI (1315) utracił wszystkie posiadłości i musiał uchodzić z kraju. Powrócił po bezpotomnej śmierci starszego brata, 25 stycznia 1320 w Viborgu podpisał artykuły elekcyjne (tzw. *håndfæsting*), po czym został obwołany królem Danii. Sakra Krzysztofa II miała miejsce 15 sierpnia 1324 w kościele w Vordingborgu na Zelandii, a koronatorem był Esger Juul, arcybiskup Lund. W 1321 powołał najstarszego syna Eryka na koregenta. W 1326 utracił władzę na rzecz kuzyna, księcia Szlezwiku (WALDEMAR III, KOLEJNY BIOGR.), i zmuszony był uciec z Danii. Z początkiem 1329 poparcie dla Waldemara III wycofał jednak Gerhard III, hrabia Holsztynu (s. 97), sprawujący faktyczne rządy w jego imieniu, co umożliwiło Krzysztofowi II powrót na tron. Niemniej realną władzę dzierzył nadal Gerhard, co okazało się dla Danii katastrofalne. Krzysztof II zmarł 2 sierpnia 1332 w zamku Nykøbing i spoczął u cystersów w Sørø. Tron pozostał nieobsadzony aż do śmierci hrabiego Holsztynu w 1340.

Małżonka Krzysztofa II:

Poślubiona między 1300 a 1306:

EUFEMIA POMORSKA

Była córką Bogusława IV zwanego Ciałem i Duszą, księcia pomorskiego na Wołogoszczy (Wolgast) z dynastii Gryfitów, i jego

drugiej żony Małgorzaty, córki Wisława II, księcia Rugii. Urodziła się ona w latach 1286–88 lub w 1286, zmarła zaś 26 lipca 1330 i spoczęła w klasztorze cysterskim w Søro.

Dzieci Krzysztofa II i Eufemii (1–6):

- 1 MAŁGORZATA. Urodziła się ok. 1305, a 30 listopada 1324 w kościele w Vordingborgu poślubiła LUDWIKA V STARSZEGO, MARGRABIĘ BRANDENBURSKIEGO w latach 1323–51, KSIĘCIA NA GÓRNEJ BAWARII od 1347 (ur. (21).05.1315 lub 07.1315, zm. Zorneding 17/18.09.1361), syna Ludwika IV, cesarza rzymsko-niemieckiego z dynastii Wittelsbachów, i jego pierwszej żony Beatrycze, córki Bolka I, księcia świdnicko-jaworskiego; mieli córkę, która umarła młodo. Małgorzata zmarła między 19 a 31 maja 1340 na zamku w Berlinie i spoczęła w tamtejszym kościele franciszkańskim. Po jej śmierci Ludwik ożenił się z Małgorzatą Maultasch, dziedziczką Tyrolu, i miał z nią potomstwo.
- 2 ERYK. Na świat przyszedł ok. 1307. W 1321 obwołano go królem – koregentem ojca, lecz w 1326 musiał wraz z nim uchodzić z kraju przed stronnikami Waldemara III Szlezwickiego. W lutym 1329 ponownie zasiadł na tronie u boku Krzysztofa II, jednak faktyczne rządy sprawował odtąd w ich imieniu hrabia Holsztynu Gerhard III (zob. s. 97). Eryk poległ pod Lohheide z początkiem 1332 lub też zmarł z ran odniesionych w bitwie i został pochowany w klasztorze cysterskim w Søro.

Żoną Eryka została w 1329 lub 1330:

ELŻBIETA HOLSZTYŃSKA, córka Henryka I, hrabiego Holsztynu na Rendsburgu z dynastii Schaumburgów, i jego żony Helwigi, córki Wilhelma z Bronckhorst, pana Reckheim; jej bratem był wspomniany już wyżej Gerhard III Wielki, faktyczny władca Danii za panowania Waldemara III Szlezwickiego. Urodziła się ok. 1300, a ok. 1313 poślubiła JANA II, KSIĘCIA SASKIEGO NA LAUENBURGU od 1296 (zm. 22.04.1322), syna Jana I, księcia saskiego na Lauenburgu z dynastii askańskiej, i jego żony Ingeborgi, córki Birgera Magnussona, jarla szwedzkiego, regenta Szwecji (protoplasty dynastii Folkungów); dochowali się syna. Małżeństwo z młodym Erykiem zakończył w 1331 rozwód; pozostało ono bezdziejne. Elżbieta zmarła przed 1340.

- 3 OTTO. Książę Lollandii i Estonii, w 1325 (1326) został wygnany przez stronników Waldemara III i schronił się w Niemczech. Wstąpił do zakonu krzyżackiego i zmarł w nieznanym czasie po 1347.
 - 4 AGNIESZKA. Zmarła w 1312 i została pochowana w klasztorze cysterskim w Søro.
 - 5 WALDEMAR IV ATTERDAG | s. 109
 - 6 HELWIGA. Nie zachowały się żadne daty. Spoczywa w Søro.
- Pozamałżeńskie dzieci Krzysztofa II (1–2):

Z nieznanymi nałożnicami:

- 1 REGITZE LØVENBALK, małżonka PIOTRA STIGSENA z rodu KROGNOS z Krapperup.
- 2 ERYK LØVENBALK. Z nieznaną małżonką miał on kilkoro dzieci (A–D):
 - A JAN LØVENBALK. Wzmiankowany w 1343.
 - B MAŁGORZATA LØVENBALK, żona NIELSA ÅGESENA z rodu GALEN.
 - C NIELS LØVENBALK Posiadał włości Avnsbjerg. Jego żoną była ZOFIA (wzmiankowana 1315–26), córka Jana RANTZAU, z którą miał syna:
 - I JENS LØVENBALK. Urodził się ok. 1344 i po śmierci ojca odziedziczył Avnsbjerg. Pierwszą jego żoną była ELLEN MUNK, druga nie jest znana. Linia jego potomków wygasła w XVI w. Zmarł 1 lutego 1442 i spoczął u franciszkanów Viborgu.
 - D ? MICHAŁ LØVENBALK. Z nieznaną małżonką dochował syna:
 - I JAN (wzmiankowany 1404).

Waldemar III
Szlezwicki

PANUJE W LATACH
1326–1329

Ojciec: ERYK II SZLEZWICKI | BIOGR. ABLA, s. 89

Matka: AGNIESZKA HOLSZTYŃSKA | s. 89

Siostra: HELWIGA, żona WALDEMAR IV ATTERDAGA | s. 110

*

Urodził się ok. 1314–15. Po śmierci ojca w 1325 odziedziczył Szlezwik jako WALDEMAR V, lecz z uwagi na małoletniość pozostawał pod opieką wuja, hrabiego Holsztynu GERHARDA III WIELKIEGO (ZOB. BIOGR. ERYKA V, s. 97). Po wygnaniu Krzysztofa II Gerhard doprowadził do wyniesienia Waldemara na duński tron; 7 czerwca 1326 w Viborgu chłopięcy król podpisał *håndfæsting*, zaś hrabia objął urząd administratora i faktyczne rządy w królestwie. Po wybuchu powstania na Zelandii, a później na Jutlandii z początkiem 1329, Waldemar III utracił poparcie wuja i był zmuszony abdykować; zezwolono mu na powrót do rodzinnego Szlezwiku, podczas gdy w Danii nastąpiło bezkrólewie. Po śmierci Gerharda III, zamordowanego w 1340, i wstąpieniu na duński tron szwagra, Waldemara IV Atterdaga, otrzymał odeń w lenno południową Jutlandię, którą jednak utracił w 1348. Zmarł w 1364; miejsce pochówku nie jest znane, być może była to katedra szlezwicka, stanowiąca miejsce spoczynku jego ojca i dziada.

Małżonka Waldemara III (rok zawarcia ślubu nieznany):

RYSZARDA (RYCHILDA) (SZWERYŃSKA?)

Była zapewne córką Guncelina VI, hrabiego Schwerinu na Wittenburgu, i jego żony Ryszardy (Rychildy), córki Ottona III (VII), hrabiego Tecklenburga; część badaczy widzi natomiast jej ojca w domniemanym synu Eryka I, księcia saskiego na Lauenburgu z dynastii askańskiej. Data jej narodzin nie zachowała się, zmarła zaś przed 6 maja 1386, być może w 1384.

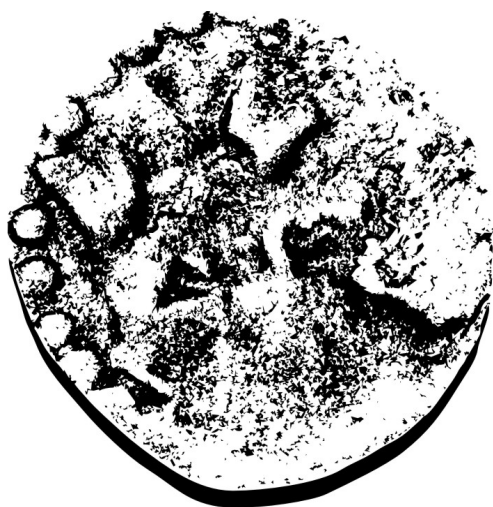
Synowie Waldemara III (1–2):

- 1 HENRYK. Urodzony zapewne ok. 1335, w 1360 został wyznaczony przez ojca koregentem w księstwie Szlezwiku (Sønderjyllandii), które odziedziczył jako lennik duński w 1364. Zmarł między 7 lipca a 25 września 1375 jako ostatni męski potomek szlezwickiej linii Estrysenów.

Żoną Henryka została w 1370:

KUNEGUNDA. Jej filiacja nie jest znana, zmarła w 1385.

- 2 WALDEMAR. Urodził się ok. 1338, a zmarł jeszcze przed ojcem, zapewne w 1360. Miejsce pochówku synów Waldemara III, jak i samego króla, nie jest znane.

Waldemar IV
Atterdag

PANUJE W LATACH
1340–1375

Ojciec: KRZYSZTOF II | s. 102

Matka: EUFEMIA POMORSKA | s. 103

Rodzeństwo: BIOGR. KRZYSZTOFA II

*

Urodził się ok. 1321. Znaczenie jego przydomka nie jest pewne, jest on zazwyczaj tłumaczony jako „dojutrek”, co ma wskazywać na królewski zwyczaj odkładania ważniejszych spraw do prze-myślenia na później. Interpretuje się go także w sensie metafo-rycznym – jako nawiązanie do wiary w „następny dzień”, którą rządy Waldemara niosły dla pogrążonej w wojnie domowej Da-nii; z tej samej przyczyny jest on niekiedy zwany ODNOWICIELEM. U licznych politycznych przeciwników zyskał z kolei miano WAL-DEMARA ZŁEGO. W 1326 wraz z ojcem i braćmi został wypędzony z Danii przez hrabiego holsztyńskiego Gerharda III (zob. ss. 97 i 107) i odtąd przebywał na dworze cesarskim. Po zamordowaniu Gerharda w 1340, z poparciem cesarza powrócił do Danii i dnia 21 czerwca 1340 w Viborgu został obwołany królem. Początkowo panował jedynie w północnej Jutlandii, jednak stopniowo odzyskał wszystkie niemal utracone i zastawione przez poprzedni-ków prowincje. Zmarł 24 października 1375 w zamku Gurre na Zelandii i został pochowany na zamku w Vordingborgu, skąd w 1377 jego prochy przeniesiono do klasztoru cysterskiego w Søro.

Małżonka Waldemara IV:

Poślubiona na krótko przed dniem 4 czerwca 1340 na zamku w Sønderborgu (niem. Sonderburg) na wyspie Als:

HELWIGA SZLEZWICKA

Wywodziła się ona ze szlzewickiej linii Estrysenów i była rodzo-ną siostrą króla Waldemara III (zob. s. 106). Jej mariaż z Atterda-

giem zakończył się w 1355 separacją i królowa przeniosła się do opactwa cysterskiego w Esrum na Zelandii, nie składając jednak ślubów. Zmarła ok. 1374 i została pochowana w Esrum.

Dzieci Waldemara IV i Helwigi (1–6):

- 1 KRZYSZTOF. Urodził się on ok. 1341 (wedle innych opracowań w 1344). W 1359 (lub 1363) ojciec nadał mu we władanie wyspę Lollandię, jednak Krzysztof zmarł bezżennie i bezpotomnie 11 czerwca 1363 w Kopenhadze. Został pochowany w chórze katedry (dawnego kościoła św. Trójcy) w Roskilde.
- 2 MAŁGORZATA. Urodziła się w 1345. Zaręczona z Henrykiem III, księciem meklemburskim (później małżonkiem jej młodszej siostry), zmarła już w 1350, przed dniem 23 października.
- 3 INGEBORGA. Urodziła się 1 kwietnia 1347, a przed 3 czerwca 1362 (w 1361?) została żoną HENRYKA III, KSIĘCIA MEKLEMBURSKIEGO na Schwerinie, starszego brata przyszłego króla szwedzkiego Albrechta Meklemburskiego; ich dziećmi byli (POZOSTAŁE POTOMSTWO: KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 4.):

A ALBRECHT IV. Urodził się ok. 1362. W 1371 król Waldemar IV Atterdag wyznaczył go swoim następcą, jednak po śmierci władcy na tron został wprowadzony syn jego młodszej córki Małgorzaty (KOLEJNY BIOGR.). W 1383 objął po ojcu rządy w Meklemburgii, zmarł między 1387 a 24 czerwca 1388.

Jego żoną była ELŻBIETA HOLSZTYŃSKA (zm. 25.01.1416), córka Mikołaja, hrabiego Holsztynu na Rendsburgu z dynastii Schaumburgów, i Elżbiety, córki Wilhelma, księcia brunswickiego na Lüneburgu. Małżeństwo pozostało bezdzietne, a w 1404 owdowiała Elżbieta wyszła za Eryka V, księcia saskiego na Lauenburgu.

B MARIA, matka ERYKA VII POMORSKIEGO | KRÓLOWIE DANII, CZĘŚĆ 3.

Ingeborga zmarła przed 16 czerwca 1370.

- 4 KATARZYNA. Urodziła się w 1349 i umarła w dzieciństwie.
- 5 WALDEMAR. Urodził się w 1350 i zmarł w dzieciństwie.
- 6 MAŁGORZATA I | KRÓLOWIE DANII, CZĘŚĆ 3.

Olaf II

PANUJE W LATACH
1376–1387

*

ZOB. TAKŻE: Olaf IV
KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 3.

Ojciec: HAAKON VI | KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 3.

Matka: MAŁGORZATA I | KRÓLOWIE DANII, CZĘŚĆ 3.

*

Urodził się w grudniu 1370. Po śmierci dziada 3 maja 1376 w Slagelse na wyspie Zelandii został obwołany królem Danii, zaś po śmierci ojca w 1380 odziedziczył tron Norwegii, gdzie panował jako OLAF IV – od tego czasu aż do 1814 oba kraje skandynawskie łączyła unia. Z uwagi na nieletniość króla, regentką w obu państwach była jego matka. W grudniu 1385 Olaf oficjalnie osiągnął pełnoletność, realna władza pozostała jednak w rękach królowej Małgorzaty; tego samego dnia młody król dołączył do swojej tytułatury godność „dziedzica Szwecji”. Zmarł nagle, z niewyjaśnionych przyczyn, 3 sierpnia 1387 w zamku Fæstervik i spoczął w klasztorze cysterskim w Soro. Po jego śmierci Małgorzata została obwołana „suwerenną panią i władczynią” Danii.